

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 20 Lir — ne-
deljska ledaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 50 Lir.
Ček. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate,
Podružnica:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvira: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan s izjemo razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese
18 Lire; Estero, me-
se 20 Lire, Edizione
domenica, anno 34
Lire, Estero 50 Lire.
C. C. P. Lubiana
10.650 per gli abbo-
namenti; 10.349 per
le inserzioni.
Filiale:
Novo mesto.

SLOVENE

Vojno poročilo št. 935

Silni nastopi

italijanskega letalstva

**Italijanska letala napadla Tripoli v
Siriji in Beirut - Ena sovražna vojna
ladja ter dva parnika potopljena
11 sovražnih letal uničenih**

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

Italijanski in nemški motorizirani oddelki so
se tudi včeraj srdito borili na meji med Cire-
najko in Sirto proti nadmočnim nasprotnim
silam. Uničenih je bilo 16 nadaljnjih tankov, ter
nekaj sovražnih topov.

Močno delovanje obojestranskega letalstva:
nasprotno letalstvo je zgubilo 4 stroje v dvobojih
z nemškimi letci.

V tuniški pokrajini delovanje izvidniških
oddelkov; prijeli smo nekaj severnoameriških
ujetnikov.

Nemški bombniki so z izdatnimi uspehi silo-
vito napadli pristanišče v Boni.

Ob obali otoka Lampedusa so italijanski
lovci nastopili proti velikemu krldelu sovražnih
lovcev; v ponovnih spopadih je bilo sestreljenih
5 »Spittfirejev« in 2 »Beaufighter-jac«.

Naša letala za velike razdalje so napadla
skladišče nafte v Tripoliju v Siriji ter pe-
troelske rafinerije v Beirutu.

Dvoje naših letal se ni vrnilo iz dnevnih na-
stopov.

V alžirskih vodah je podmornica pod
poveljstvom poročnika bojne ladje Alberta Lon-
ghija napadla sovražno eskadro križark in rušil-
cev ter je neko edinico z dvema torpedi potopila.

V Atlantskem morju je neka druga
podmornica pod poveljstvom korvetnega kapita-
na Carla Fezija di Cossato potopila parnika »Em-
pire Hawk« in »Ombilinc« skupno 11.000 to-
nami.

Eskadrila, ki se je udeležila nad otokom
Lampedusa zmagovitih letalskih bitk, omenjenih
v današnjem vojnem poročilu, spada k prvemu
letalskemu lovskemu polku ter ji je poveljeval
kapitan Pio Tommaselli.

Novo japonsko izkrcanje na Novi Gvineji

Sanghaj, 16. dec. AS. Iz Sidneya poročajo, da
so Japonci izkrcali veliko število čet na Novi Gvi-
neji in sicer na obali Papuazije, severno od Gone.
Ni še bilo točno javljeno, koliko sil je bilo izkrcanih.
Anglosaški viri zatrjujejo, da razvija zavezni-
ško letalstvo živahno delovanje, hoteč preprečiti
novo izkrcanje ter odprti novega bojišča na Novi
Gvineji. Zadnja poročila pa pravijo, da so se Ja-
ponci že uspešno izkrcali. Glavni cesarski etan
tudi poroča, da je japonsko letalstvo med 24. no-
vembrom in 8. decembrom zgubilo ali uničilo na

tleh na Novi Gvineji 44 sovražnih letal, potopilo
dve patrolni ladji in dve prevozni ladji blizu Bune.
V istem času je bilo zgubljenih 9 japonskih letal.
Sovražni tisk, ki poroča o napadu na Citta-
gong, piše, da so Angloamerikanci, hoteč okrepiti
svoje čete na indijsko-birmanski meji, poslali v
pristanišče Cittagong velik konvoj, sestojec iz
okoli 40 prevoznih ladij, križark in 5 topničark.
Toda izkrcanje so prekinili Japonci z dvojnimi
letalskim napadom, ki je navzlic protiletalski obram-
bi in lovske letalom imel popoln uspeh.

Seja španske vlade

Madrid, 16. dec. AS. To noč se je končala seja
vlade, ki je pod Francovim predsedstvom med dru-
gim sprejela zakon za provizorično ureditev kor-
tezov, ratificirala špansko-argentsko pogodbo,
podpisano 5. septembra, dalje zakonski predlog
vojne ministra o povišanju poveljnika modre di-
vizije generala Mumeza Grande, zakon, ki poobla-
šča vojne ministra za mobilizacijo civilne indus-
trije, ako bi bilo potrebno, odkol pravosodnega
ministra, po katerem se pogojno spusti na svobodo
5823 obsojencev, zakon finančnega ministra o so-
delovanju države pri povečanju trgovske morna-
rice, dekret industrijskega ministra, s katerim se
ustanavlja trgovsko poslanstvo v Buenos Airesu,
nadalje zakon o obveznem zavarovanju proti bo-
lezni in razne druge zakone.

Izredna seja portugalske vlade

Lisbona, 16. dec. AS. Portugalski ministrski
svet je imel včeraj izredno sejo pod predse-
stvom ministrskega predsednika. Seje se je
udeležil tudi dr. Pereira, portugalski velepos-
lanik v Madridu.

Krepak odgovor na zločinske ameriške načrte

Berlin, 16. dec. AS. Bivši guverner države
Newyork Jud Herbert H. Lehman je bil od
Roosevelta imenovan za voditelja novega urada
za pomoč in obnovu preokceanskih držav po
vojni. V nekem svojem zadnjem govoru je
Lehman med drugim izjavil: »Združene države
se morajo pripraviti, da bodo odslej največja
zakladnica sveta. Ta vojna je jasno pokazala,
da Amerikanci ne moremo več živeti v svoji
polževji lupini. Povojni čas bo mnogo različen
od preteklosti in zato se moramo pripraviti, da
bomo uveljavili naše ideje in naš napredek, pa
če tudi s silo.« Med tisti ki posvečajo nekaj iro-
ničnih komentarjev tem izjavam, je tudi »Völ-
kischer Beobachter«, ki pravi: Ubogi Ameri-
kanci, katerih megalomanija — s katero so bili
vedno obsedeni — je zavzela tak obseg, da se
je treba v resnici bati za njihovo pamet. »Mor-
gen Post« pripominja, da je Lehmanov predlog
člen v verigi drugih humanitarnih predlogov
anglosaške propagande v zadnjih časih. Po ste-
relizaciji velikega dela nemškega ljudstva, po
izgonu mladine, po zadržanju najmanj 500.000 lju-
di in razkosanju Nemčije ta ideja brez dvoma
spopolnjuje ciklus teh idiotskih in kriminalnih
predlogov.

Carigrad, 16. dec. AS. Turški veleposlanik
pri nemški vladi pride v kratkem v Carigrad na
počitnice. Naravno je, da bo pri tem stopil v stik
s člani vlade.

Zopet potres v Turčiji

Carigrad, 16. dec. AS. Poročila iz Carigra-
da javljajo o novih velikih potresnih sunkih
v srednji Anatoliji, kjer so bile popolnoma raz-
dejane cele vasi. Poleg že v prejšnjih potresih
podrtih 1600 hiš, je bilo razdejanih na stotine
novih hiš. Pri zadnjem potresu je bilo tudi
25 mrtvih in okoli sto ranjenih.

Parlamentarne počitnice v Turčiji

Ankara, 16. dec. AS. Izvedlo se je, da se bo
danes začele parlamentarne počitnice za baj-
ram in novo leto. Konec počitnic bo prvi teden
v januarju. Okoli 10. januarja se bo zbornica raz-
šla in razpisane bodo nove volitve.

Zakaj je sovjetska ofenziva propadla

Berlin, 16. dec. AS. V Berlinu predstavljajo
položaj na vzhodnem bojišču v zelo ugodni luči,
iz katere lahko izhajajo zelo optimistični sklepi.
Značilnost vseh dosedanjih velikih sovjetskih
ofenziv je, da je po vsaki ofenzivi položaj ostal
nespremenjen, v kolikor se ni celo poslabšal za
Sovjete. Tudi zadnja ofenziva ni nikakoli izjema
od tega pravila. Lahko se že reče, da se bliža
propad, kar se da povzeti v naslednje štiri
točke:

1. Rusi niso mogli presenetiti nemškega po-
veljstva z nepričakovano ofenzivo. Sovražni na-
črti in nameni so bili znani, preden so se začeli
izvajati. Pri svojih napadih so Sovjeti izzvali
hudo boje, niso pa mogli izvesti za moderno
vojno neobhodno potrebnih hitrih premikov.

2. Sovjetskim načrtom je manjkala taktična
in strateška fantazija, ki jo je nemško poveljstvo
že tolikokrat presenetljivo dokazalo.

Philippsovi načrti v Indiji

Rim, 16. dec. AS. V londonskih listih je ob-
javil Cecil Sprigge članek o pogovoru s posla-
nikom Williamom Philippsom, ki je bil imeno-
van za Rooseveltovega odposlanca pri indijski
vladi. Zanimanje Združenih držav za Indijo je
za londonsko vlado vse kaj drugega kakor pri-
jetno. Toda tudi v tem primeru je morala po-
žreti goljufivo igro severnoameriške vlade, ki
hoče s plehkimi izgovori zadeti angleški ugled
ter si ustvariti obširno interesno mrežo za svoj
imperij. Philipps tudi ni prikrival svojih pravih
namenov. Povedal je, da bo potoval križem po
Indiji, hoteč se srečati z Indijci vseh skupin in
ver. Zato bo njegova naloga trajala precej časa.

Vprašanje kuriva in premoga. Poveljnik na-
rodne gozdarske milice je odboru poročal o iz-
vajanju uredbe, ki se tiče pridelave in razde-
ljevanja drv in rastlinskega premoga. Odbor je
ugotovil, da je bilo vse poskrbljeno, da se dolo-
čijo na enoten način cene produkcije, cene za
veliko prodajo in za konzum pri lesu in pre-
mogu za vse pokrajine Italije. Ugotavlja, da se
proizvajanje razvija v skladu s pričakovanji,
razdeljevanje pa se stalno izboljšuje in se pač
ravna po razpoložljivih količinah in po potrebah
konzumentov, med katerimi pa se v prvi vrsti
upoštevajo potrebe ljudstva za družinske na-
mene.

Razvoj tipizacije. Podtajnik Amicucci je po-
dal poročilo o razvoju akcij, ki jih je v zadnjem
času sprožilo korporacijsko ministrstvo v cilju,
da bi pospešilo tipizacijo izdelkov oblačilne stro-

ke. Ta tipizacija se v industriji najlepše razvija
in tudi odjemalci si nabavljajo v veliki večini
tipizirane izdelke, ki jim ne odgovarjajo le po
cenah, temveč tudi po kakovosti. Odbor je z za-
dovoljstvom odobril doslej storjeno delo in dal
navodila za bodoče s tem, da je odredil neizpre-
menjene cene in omejitve izdelave tistih vrst
izdelkov, ki so najkoristnejši in jih prebivalstvo
največ zahteva.

Odbor je sodil, da je potrebno določiti eno-
to merilo za določitev cen žitaricam, ki naj bi
veljalo pri najemniških dajtevah v naravi ali ka-
dar se plačuje namesto njih ustrežajoča davščina
v denarju. Določil je, naj najemniki od prihodnje
žetve dalje pri dajtevah lastnikom najetih zemljišč
vzamejo za osnovo cene žit, a pri tem naj izklu-
čujejo državne nagrade za večjo pridelavo.

Prihodnja seja bo 28. decembra ob 17.

Zavezniški naskok med Volgo in Donom

**Nemške in romunske čete so zavzele več močno branjenih krajev med
Volgo in Donom - Italijanske čete odbile sovražne napade - Pri Toropcu
je zgubil sovražnik nad 3000 ujetnikov, število padlih pa znaša 14.000**

Hitlerjev glavni stan, 16. dec. Nemško
vrhovno poveljstvo objavlja:

V ozemlju ob Tereku je bilo včeraj v
zmagoviti obrambi sovražnih napadov uničenih
24 sovjetskih oklepnih vozil.

Med Volgo in Donom so nemške in
romunske čete v naskoku zavzele več močno
branjenih krajev in krvavo odbile protinapade.
Italijanske čete so odbile sovražne napade z
velikimi izgubami za Sovjete.

Južnovzhodno od Toropca je bil velik
del obkoljenih sovražnih sil uničen. Od 25. no-
vembra do 15. decembra je sovražnik izgubil
tukaj nad 3000 ujetnikov, 326 oklepnih vozil
in 227 topov. Število padlih znaša nad 14.000.

Južno od Ilmenskega jezera so
napadalni oddelki uničili več sovražnih postojank.

Na Daljnem severu so strmoglavila in
bojna letala z dobrim učinkom bombardirala me-
sto in pristanišče Murmansk, naprave murman-
ske železnice in baterijske postojanke na Ribi-
škem polotoku.

Od 1. do 15. decembra so izgubili Sovjeti 441
letal. Od tega je bilo 348 sestreljenih v letalskih
bitkah, 60 od protiletalskega topništva, 29 pa od
oddelkov kopne vojske, ostala so bila uničena na
tleh. V istem času se 89 lastnih letal ni vrnilo od
poletov proti sovražniku.

V zapadni Cirenajki so se tudi včeraj na-
daljevali močni boji z nadmočnimi sovražnimi si-
lami. 16 britanskih oklepnih vozil in več topov je
bilo uničenih. Nemški lovci so ob eni lastni izgubi
sestrelili 4 sovražna letala. Ponoči je bilo prista-
niško področje Bengazija bombardirano z
dobrim učinkom.

Proti sovražnim oskrbovalnim pristaniščem in
letalskim oporiščem v Alžiru so bili izvedeni
nadalnji uspešni letalski napadi.

V vzhodnem Sredozemlju so nemški lovci
na podmornice potopili eno sovražno podmornico.

Hitra nemška letala so ob južnovzhodni obali
Anglije podnevi napadla za vojsko važne na-
prave z bombami in krovnim orožjem.

Carigrad, 16. dec. AS. »Igdame« ugotavlja,
da ruska ofenziva ni mogla spremeniti položaja na
vzhodnem bojišču ter ni mogla vdreti v glavne
nemške in zavezniške linije. List pripominja, da
so Nemci zaustavili in zlomili vse sovjetske na-
pade z zelo lahкими izgubami. List zaključuje,

da ni lahko vreči Nemecev iz Rusije ter Osnih sil
iz Afrike.

Berlin, 16. dec. AS. Boljševiki so izrabili
nenadno gosto meglo ter znižanje temperature
na raznih odsekih vzhodnega bojišča ter po-
kusili vdreti znova v nemške črte, pa so bili
odbiti z najtežjimi izgubami. Južnovzhodno od
Toropca so Rusi vrgli v napad nove močne
sile, poskušajoč osvoboditi tamkaj obkoljene
sovjetske sile. Napad so pripravili s silnim top-
niškim ognjem, ki je trajal tri ure, nato pa
je v zaporednih valovih napadla pehota. Nem-
ški baržni ogenj je zlomil ofenzivo Rusov, ki
so se morali umakniti, ko so putili na bojišču
25 tankov in 1000 mrtvecev.

Berlin, 16. decembra. AS. Južno od Toropca
se obkoljene ruske sile obupno bore, da bi se
rešile. V nerednih premikih so te sile kakor zveri
zapre v ograjen prostor in obsedene z besom
zaletavajo zdaj v eno, zdaj v drugo smer. Prostor
okoli teh divizij se vsak dan vidno zmanjšuje.
Zunanji razbremenilni napadi na nemški obroč
so dosegli nezasišeno srditost. Rusko poveljstvo
še ni opustilo upanja, da bi osvobodilo obkoljeno
maso. Ko je pobuda prešla na raznih odsekih
srednjega bojišča in zlasti zahodno od Toropca
v zavezniške roke, so morali boljševiki opustiti ne-
katere zelo utrjene postojanke.

Nov španski poslanik pri Sv. Stolicy

Vatikansko mesto, 16. dec. AS. Novi španski
poslanik pri Sv. Stolicy Domingo de Las Bar-
cenas bo jutri izročil svoje povelnice sv. očetu.

Pogovori s slovenskim ljudstvom: Gverilja in vojaki

Casnikar g. Alessandro Nicotera je imel snoti
po radiu Ljubljana naslednje predavanje:

Nadaljujmo z obravnavanjem snovi, ki se
tiče naših vojakov.

Naši ljudje sedaj poznajo na dolgo in ši-
roko vse dežele, ki se raztezajo od vzhodne
meje do Egejskega morja. Naš vojak je v ose-
najst ali še več mesecih doživel vse mogoče
skušnje: razume jezik, pozna šege in navade
ter narodne noče slovenskega, hrvaškega, bo-
sanskega, črnogorskega, albanskega, macedon-
skega in grškega ljudstva. Korakal je in se je
bojeval, trpel je, boril se proti tisočim nevše-
nosti, videl je toliko bede in toliko uničevanja.
Zivel je noč in dan tako pestro vojaško življen-
je, s trdnjo voljo in ves čas pozornim duhom
je izpolnjeval svoje dolžnosti in skušal razume-
vati občutke in želje, ki so prevevale prijateljs-
ka in neprijateljska ljudstva, med katerimi so
mu tekale in mu še potekajo nedoločene ure
njegovega burnega življenja.

Ker naš vojak po svoji naravi ni nasilen,
bi mogel marsikdo priti do zmotnega mišljenja
in si ga zamisliti kot človeka, ki nima dovolj
energičnega značaja. Narodi, ki so se z njim
pobratili in ga spoznali, so morali presenečeni
spremeniti svoj prvi vtis, ko so pričakovali Bog
ve kakšnih kazni, ko so bile morda tudi po-
vsem neupravičene. Kasneje so dognali, da ima-
jo opravka z živahnimi in priljudnimi mlade-
niči, ki so odkrignete duha in vzvišenih čustev;
morda je celo kdo odkril izredno človekoljub-
nost našega vojaka.

Nasprotno pa so drugi videli našega vojaka
v bojnih črtah in v času boja; morda so opa-
zili, da ta človek, ki je najbolj dobrodušen v
miru, lahko postane, in celo največkrat tudi je,
najbolj močan in silovit v vojni. To se more
zgoditi zato, ker vsakdo, ki ima pošteno sre-
čo, ki mu narekuje in vodi vsa njegova dejanja,
dela vedno le to, kar mora storiti, po ravnih
in neprikrilih načelih, pa najsi bo to v miru
ali v vojni.

Postane pa silovit in neodoljiv naš vojak
v napadu in sicer prav zato, ker ga vodijo prav
isti vzvišeni navdih, ki ga sicer napravljajo
za človeka časti in značajnosti.

Prav gotovo ni bil on tisti, ki bi hotel ali
kakor koli poskušal izzvati začetek tega kru-
(Nadaljevanje na drugi strani).

(Nadaljevanje s 1. strani)

tega boja in vsega razdejavanja v teh pokrajinah; ko pa je bil podlo napaden in hrbet, je bil prisiljen braniti se in napraviti red ter vrniti mlo za drago: ljudstva so ga lahko videla v boju, polnem lojalnosti in vzvišenosti. Nikdar se ni zatekal k podtalnim ali krutim postopkom, saj ga je vezal vedno višji zakon, ki mu je uravnaval vse njegovo ravnanje kljub trdemu in neugodnemu življenju, v katerega so ga privedle okoliščine.

Tako so se odkrivali njegovemu čustvovanju novi svetovi, čisto nepričakovano. Kako naj bi poznal vse te narode s tako različnimi značajmi, s tolikimi govoricami in tolikimi ugankami? Postavljen je bil tako v dolgo sožitje z domačini; inteligentem, uravnoteženem, miren, moder in kot odličan opazovalec je naš vojak dokončno razumel mnogo, premnogo stvari.

Cujte nekoliko, kaj vse je mogel razumeti: 1. Spominja se, da je bil predstavljen kot najbolj korekten bojevnik in kot predstavnik najbolj kulturnih ljudi. Nikdar, v nobenem primeru in v nobeni deželi, ki jo je prehodil, se ni počutil kot zatiralec svobode drugih. Prišel je kot zmagovalce, vendar ni zlorabil nikdar in v nobenem primeru svoje moči proti nikomur; kljub temu pa je bilo njegovo dostojanstveno obnašanje poplačano z gveriljo in z najbolj divjo krvočelnostjo, ki jo ta prinaša.

2. Vojak je prav dobro razumel vzroke in razloge vojaške zasedbe — te vzroke in razloge je v ostalem poznalo prav tako prizadeto prebivalstvo — in on ve, da se narodi ne bore za svobodo, ki jo jim ni nihče vzel. O tem so lahko pričali vojaki sami. Izumitelji gverilje so boljše, ki so si prilastili pravico govoriti v imenu naroda. Toda ti so v resnici v Stalinski službi, ki jih plačuje zato, da bi izvali lakoto in nered, kjer koli bi le mogli, in to tem lažje v za to ugodnih deželah, kakor so to balkanske.

3. Vsak vojak je mogel osebno ugotoviti, da poborniki gverilje nimajo prav nobenega vzora. Vsak vojak, tudi tisti, ki ima le zmerno izobrazbo, ve, da je bila združena Italija dosežena po vrsti spopadov in slavnih vojn, ki so bile redno objavljene, izbojevanje in zmagovito dosežene od vojakov proti vojakom in včasih tudi od ljudstva proti vojakom; toda nikdar se ni Italijan zatekal k tolpam, toliko manj k barbariskim pobojem, k neizrekljivim krutostim in celi vrsti najbolj zločinskih nasilstev, v katerih so pravi mojstri pristaši gverilje.

Naš vojak se iz srca smeje, kadar sliši, da se kolovodje gverilje na vsak način hočejo enačiti z Garibaldi. Naš heroj je bil poznan po vsem svetu kot borec za ideale, vzvišen, dobrohoten, lojalen in nad vse vnet domoljub; njegova slava je postala tako velika prav zaradi njegovih izrednih kreposti. Kaj morejo imeti skupnega z njim tolovaji v gozdovih, ti nevarni banditi, ti morilci in zverinski lopovi, ki si končno nadevajo še kriva imena, da bi prikriji svoje zločine, pa res ne moremo razumeti. Prav zato pa lahko razumemo, kako ogromna je nevednost in domišljavost kolovodij boljševoških roparjev.

4. Ko je primerjal vse te činitele, je naš vojak še bolj razumel, kakor je že vedel prej, v čem namreč obstoji razlika med visoko civilizacijo fašističnega svežnja in med mračnim barbarstvom komunizma; kakšna je razlika med lepoto našega odkritega in gorečega značaja, bogatega po svojih kulturnih in verskih utripih in med nižino, prostostvom ter temo, ki vlada v predelih, kjer je doma gverilja.

5. Naš vojak je tudi razumel, da so njegovi sovražniki, ki so tudi sovražniki Italije, zahrbtni in podtalni. Vsakdo je lahko doživel, da je vsa prekanjenost namenjena le za pripravljanje najbolj strašnih izdajstev; če prevara uspe, potem so njeni početniki kruti kakor divji levi, če pa se ponesreči in padejo v roke pravice, kakor v vrečo, tedaj se stisnejo v kot in v najbolj živo resignacijo.

Potem, ko so se bojevali že v tolikih vojskah, naši vojniki iz lastnih izkušenj dobro vedo, da se tisti, ki se bojujejo za vzore, ne obnašajo tako. Junaki ne tuhtajo prevar in če so premagani, kriče do konca svojo vero, pa naj bo že kakršna koli.

6. Končno je naš vojak tudi videl, da njegov neprijatelj, kadar je premagan, zopet začne s svojim zahrbtnim delovanjem. Začne iskati na stotine najbolj mučnih opravil, na primer, da se ne bori za boljše življenje, zato ker ve, da je naš vojak protiboljševik; ali pa skuša najti rešilno bilko na ta način, da se trudi razlikovati med Italijo in fašizmom; končno na vsak način skuša, da bi ušel skrajnim posledicam.

V tem primeru italijanski vojak ne potrebuje drugega pouka, ker ve, da je treba z roparji postopati brez usmiljenja.

Da, naš vojak se je v teh pokrajinah naučil še preveč. Ve dobro, da mora iti naprej, da ne sme poslušati zapeljive glasove iz gozda; ve dobro, da je gozdnemu zakonu ime izdaja; imenuje se pokolj žen, otrok, neoboroženih duhovnikov, naziva se mučenje in mesarjenje ujetnikov po končani bitki. To zdaj že prav dobro ve.

Toda njegov zakon je en sam: Zmagati!

Signal

Publica: Tre anni di guerra, riepilogo strategico dell'attività bellica dell'Asse, con numerose cartine e grafici. Storia della Fanteria, illustrata con disegni. Visioni di battaglia a Stalingrado. — Il fronte Europeo: volontari in lotta contro il bolscevismo. E il pubblico beve grosso... la propaganda inglese esamata al microscopio. Notizie dall'Irak.

Numero doppio

72 pagine di cui 8 a colori,
con 140 illustrazioni

Dvojna številka

obsegajoča 72 strani, 8 celostranskih barvnih posnetkov in 140 fotografij stane

L.5

Il 1° numero di Gennaio (40 pagine) sarà messo in vendita al prezzo normale di Lire 3'—

Prihodnja, januarska številka (40 strani) bo stala L. 3'—

Kadar odpade listje, se oglasi partizanski rog

Partizani postopajo obratno kakor netopirji, ki padejo jeseni v zimsko spanje ter se nato spomladi zbude. Junaki osvobodilne fronte izginejo s prometa ob lepem vremenu — prav takrat, ko bi bila najboljša prilika, da pokažejo svoje partizanske vrline — ter trobijo v svoj razglašeni bojni rog, ko začne odpadati listje.

Tudi lansko leto so ob tem času zastavonoše OF, ki jih je toplota dobro zakurjenih peti spreminila v tolike leve, trudili in opisovali imaginarno hrupno zmago zavezniških armad nad Oso ter prav tako hrupno uspehe partizanov nad Italijani ter nad protikomunističnimi oddelki.

Se spomnite, kmetje in slovenski protikomunistični borci, zmagovalnega pohoda ruskih hord na Berlin, ki so ga komunisti večkrat naznanili ob vsakem ščegetu, prizadetem osnim armadam?

V manj kot enem letu je padla vsa Ukrajina, žitnica Evrope, v roke Osi.

Kdo se še ne spomni obrabljenege refrena »Bliži se ura, s katero so burkeži osvobodilne

fronte zaključevali svoje zabavne vsakodnevne letake!

Leto dni je že preteklo od hrupnih in navčnih prerokovanj osvobodilne fronte, medtem pa je smrt udarila žal že tisoč mladih partizanov, ki so se v svoji naivnosti dali zapeljati in ogoljufati od tistih voditeljev, ki se s polnimi žepi denarja vozijo od Zagreba do Beograda, ostalo malo časa pa prebijejo v gozdovih zraven ljubeznivih tovarišic-priležnic ter mislijo na vse kaj drugega kakor na blagor in mir slovenskega naroda.

Ves slovenski narod to ve. Nekateri se pa hlinijo, kakor da tega ne bi vedeli. Še vedno jih mikajo izmišljene bajke, še vedno se dajo zapeljati od nedosegljivih sanj.

Komunizem je bil hudo tepen, tako v Sloveniji kakor izven nje, Partizanski bojni rog ga nikakor ne bo mogel zbuditi k življenju, tudi »evrolomni Albion« ne, ki, čeprav se poslužuje za svoje neposredne vojne cilje, ga je vendar že pred časom odposlal onstran Urala, v brezmejne azijske stepe.

Iz dela in življenja od tu in tam

Iz Hrvaške

Sprememba v vodstvu hrvatske javne varnosti in reda. Dosedanji glavni ravnatelj glavnega ravnateljstva za javno varnost in red v NDH dr. Zimperman je bil po časopisnih vestih na lastno prošnjo razrešen svojih dolžnosti. Na njegovo mesto je postavljen dr. Filip Crvenković, dosedanji ravnatelj hrvatske monopolne uprave.

Hrvatsko-nemška trgovinska pogajanja. Od 15. do 30. novembra so bila v Zagrebu hrvatsko-nemška trgovinska pogajanja. Glavno vprašanje tokratnih trgovinskih pogajanj je bila razprava kontingentiranja izmenjave raznega izvoznega blaga, kakor izvoz odnosno uvoz raznih kemikalij, tekstilnih izdelkov, premoga, koksa, strojev in tekočega goriva. Trgovinski sporazum sta podpisala vodja nemške trgovinske delegacije dr. Bergemann in glavni ravnatelj za trgovino, obrt in industrijo dr. Čabas, dopolnilni sporazum pa nemški poslanik v Zagrebu von Kasche in minister za narodno gospodarstvo dr. Balen.

Vrnitev skupine hrvatskih letalcev v domovino. Pod vodstvom svojega poveljnika, letalskega oficirja Mikea, se je vrnila v Zagreb skupina hrvatskih letalcev, ki se udeležuje na vzhodnem bojišču. Ob vrnitvi hrvatskih letalcev v Zagreb, je bila na ta-

mošnjem letališču vojaška slavnost, pri kateri je poveljnik skupine Mikea dobil visoko vojaško odlikovanje. Odlikovani so bili tudi vsi ostali letalci bodisi s podelitvijo samega odlikovanja ali pa z napredovanjem v višjo skupino.

Z Gorenjskega

Nesreča kolesarke. Odar Ana iz Stare Fužine pri Bohinjski Srednji vasi se je nevarno ponesrečila pri vožnji s kolesom. Kako se je zgodila nesreča, ni znano, ker so jo našli nezvestno netalec od Bohinjske Bistrice in jo odpeljali domov.

Kmečka zborovanja v Bohinjski dolini. Prvo nedeljo v decembru so bila kmečka zborovanja na Koprivniku, v Srednji vasi, Studorji, Stari Fužini in Česujevič. Povsod so kmetom govorili o poslanstvu prehranjevalnega urada iz Radovljice. Zborovanja so bila dobro obiskana in so razpravljali o važnih gospodarskih zadevah, posebno o živinoreji ter o preskrbi prebivalstva z maslom in mlekom.

Udeleževanje ženske skupine v Bohinjski Bistrici. V Bohinjski Srednji vasi je bila prirejena v pisarni ženske skupine razstava raznovrstnih igrac, ki jih je izdelala šolska mladina.

Izdelavo igrac je vodila učiteljica Libhuber in je mladina izdelala vse polno zanimivih igrac, posebno lepa pa je bila mala, lično opremljena kmečka sobica. Tudi odrasla dekleta so več večerov pripravljala igrace za mladino. Te igrace so bile oddane okrognemu vodstvu v Radovljici, ki je porabilo igrace za porazdeljevanje ob Miklavžu. Voditeljica ženskih skupin v Bohinju je nabrala tudi precejšno količino jajc, masti, sladkorja in moke. Žene so iz tega napakle 16 kg keksov, ki so bili že odposlani naprej vojakom v vojnih bolnišnicah.

Smrtna kosa. V Bessnici je umrla 4letna Jane Daniela, v Naklem pa je umrla Ivana Strupi, v Žejah pa Jera Markovič in Valentin Jerala.

S Spodnjega Štajerskega

Četrta nedelja za zimsko pomoč. 6. decembra je pokazala veliko požrtvovalnost prebivalcev Spodnje Štajerske. Letonja nabirka je na Spodnjem Štajerskem vrgla 90% več kakor lani. Posebno se je odrezal Maribor, ki je na glavo prebivalca daroval več, kakor katero koli mesto na Spodnjem ali Zgornjem Štajerskem. Brežiško okrožje je tudi izredno povečalo svoje prispevke, medtem, ko so vsi drugi okraji na Spodnjem Štajerskem dosegli lanskoletne uspehe približno za polovico.

Nesreče. Pri podiranju drevja si je zlomil nogo 66letni dninar Ivan Petrič iz Sv. Lovrenca na Pohorju. 68letni pomožni delavec Ivan Sobček pa je dobil prav tako v gozdu, ko je padlo nanj drevo, nevarne poškodbe.

Poroke. V St. Jurju sta sklenila zakonsko zvezo Ivan Vodušek in Marija Kolar, oba iz Sv. Uršule. V Braslovcah sta se poročila posestnikov sin Friderik Smigel in posestnikova hči Pavla Fund, dalje vinar Franc Korošec in mizarjeva hčerka Zofija Kolšek iz Letuša ter posestnikov sin Leopold Kol iz Topole in kuharica Marija Plesnik s Polzele.

Tovariški večer so priredili v soboto zvečer borci iz prve svetovne vojne ranjenim vojakom, ki so na zdravljenju v Mariboru. V Grajski kleti so se zbrali stari in mladi z mnogimi odlikovanji na prsih, zastopniki oblastev, Helmutbunda in vojske, navzočen pa je bil tudi okrogni vodja Mihael Strobl. Na prireditvi so nastopili člani mariborskega gledališča s pevskimi točkami.

Reven delavec, ote številne družine, je izgubil listnico z osebno izkaznico, oblatilno izkaznico, važnimi osebnimi listinami in večjo vsoto denarja. Poštenega najditelja nujno naproša, naj mu je proti nagradi vrne in odda v upravi našega lista, Koprivarskega ulica 6.

CESARICA S TRPEČIM SRCEM

Rudolf pa ni ostal samo pri tem. Takoj po dvajsetem letu svoje starosti se je začel pečati z deli nemških filozofov kritikov. S strastjo je prebral knjige Davida Straussa, dela tega pisatelja so ga zelo oddaljila od katolicizma. Zašel je v medel panteizem. Navduševal se je tudi za delovanje frimasonskih lož, v katerih bi se naj bili po njegovem mnenju zbirali vsi tisti, ki so bili za pravi napredek v znamenju liberalnih načel. Vera je nato postala kmalu zanj nekaj zastarelega, preteklega — verske obrede je začel kmalu sovražiti tako kakor prireditve na dvoru.

V političnem oziru ni bil nič manj vdan novotarijam ter je bil naravnost revolucionaren. Med branjem knjig je zapisoval razne opazke in te opazke nam dobro pojasnjujejo, kako si je zamišljal svoje poslanstvo na cesarskem prestolu. Nekaj zapiskov navajamo: »Habsburška dinastija ni več tisto, kar je bila včasih med narodi. Včasih so jo še spoštovali, sedaj jo pa prezirajo... Nekoč je moglo narediti ljudem mnogo uslug. Dokler so bili narodi samo poslušne črede, je bilo vse dobro. Pa še tedaj... Danes pa se je človek marsičesa otrešal in sedaj hoče sam vladati. Postal je »človek«. Ob bližnji nevihti se bo vse to podrlo. Velika reforma se je začela s protestansko reformo in francosko revolucijo v letu 1789.

Pravnik Marije Antoanete si je upal celo zapisati: »Na tisoče trupel, ki jih je giljotina poslala na drugi svet, je zgradilo nova načela, med ljudi je prišel nov ideal, ki bo obnovil evropske narode.

Vse to pa se bo obnovilo v imenu znanosti. »Znanost in razum bosta vodila bodoče človeštvo.

Pri tej obnovi sveta bodo grozote vojne kmalu izginile. Kadar bodo narodi končali s svojim razvojem, bo sovraštvo kmalu izginilo in razlike med različni plemeni bodo izginile. Človeštvo bo velika družina, ki bo živel skladno in mirno.

Rudolf se je torej sovražno izrazil o pravih monarhov. To je bil najstarejši sin Franca Jožefa, ki se je tako izražal, princ, ki bi moral vladati narodnostno tako različni monarhiji, kakor je bila habsburška monarhija. Ravno na ozemlju te monarhije pa so bile razlike med narodi najbolj ostre.

Kako se bodo mogla spraviti v sklad osebna načela z dejstvi? Bil je preveč pameten, da ne bi mogel opaziti vseh težav. O tem je mnogo razmišljal in zato je mislil na federativno zvezo, ki naj bi vezala razne dele habsburške monarhije v celoto.

Tudi o zunanji politiki je Rudolf mnogo razmišljal. V tem vprašanju pa se je lahko njegova fantazija razgibala do kraja. Vsega pa je prežemala ena strast: nemškega cesarja ni mogel prenašati.

Ko je bila Avstrija poražena pri Sadowi, je bil osem let star. Ta bitka je Avstriji odvzela toliko moči in prestiža, da si je mladi princ o tem dogodku ohranil krute spomine iz najzgodnejše mladosti.

V svojem sovraštvu do teh posledic je edino njegova mati Elizabeta zamogla nanj vplivati pomirjevalneje.

Toda leta so potekala. Nemška premoč v Evropi je naraščala in s tem dejstvom je bilo treba računati.

V letu 1870 je Bismarek pregovoril avstrijskega zunanjega ministra Andrassyja, da je Avstrija obenem z Nemčijo podpisala tajno pogodbo z Rusijo. Habsburška monarhija se bo poslej mogla razvijati samo v okviru Nemčije in ta podrejenost je nazadnje zadala stari monarhiji smrten udarec.

Med Dunajem in Berlinom so se poslej izmenjavale prireditve, ki so dokazovale, kolikšno prijateljstvo in iskrenost vezeta obe državi. Bismarek je večkrat javno pohvalil Avstrijo, da tako izvrstno opravlja nalogo »bleskečega tovariša.

Toda v senci je prestolonaslednik že brusil svoja rezila.

Večkrat je obiskal Berlin. Viljem I., Friderik III. in Viljem II. so ga sprejemali z veliko ljubeznivostjo. Vse to je vpludno vračal, o-tal pa je samo vljuden. Z vsakega potovanja pa se je vračal z odvratnejšimi vtisi o nemški cesarski dinastiji.

Nekoga dne je zapisal: »Avstrija je samo še pruska pokrajina.

Bismarek je dobro vedel za te Rudolfove nazore in je bil zaskrbljen. Iskal je priliko, da bi mogel z njim resno govoriti. Ta razgovor je popisal v svojem dnevniku Rudolf sam. Ti razgovori so sično zanimivi, zlasti pa razgovor z dne 17. marca 1887.

Ob tem času se je v Evropi mnogo govorilo o vojni. Francoski nacionalisti so bili postali zelo nemirni in glasni. Čudna strast jih je gnala za generalom Boulangerjem, ki bi naj po namenih višje usode vrnil Franciji Alzacijo in Lotaringijo.

V Nemčiji je bila vojaška stranka pripravljena odgovoriti na izzivanje. Toda Bismarek je hotel mir; Rudolfu je zatrejal:

»Jaz ne bom trpel tega; naši veliki poveljniki Moltke in Waldersee morajo imeti bolj v oblasti svoje jezike. Ti me priganjajo v vojno. Toda jaz hočem mir... Ne bomo se vojskovali zaradi neumnosti. Mi nismo roparska država. Zato mi ne bomo napadli; letos bo mir ohranjen, če nas Francija ali Rusija ne bosta napadli... Zelo cenim vojaško moč Francije; naša zmaga se mi ne zdi tako gotova... Vprašujem pa se, kaj bi storila Rusija, če bi se mi vojskovali s Francijo. Dolžnost vojskovati se na dveh straneh, bi bila za nas nekaj zelo težkega... Moj sklep je tale: v slučaju vojne na dveh straneh bi bil tudi položaj Avstrije zelo v nevarnosti. Pripravljen sem, da bi ruska armada takoj vdrila v Galicijo. Zato je vam zveza med Avstrijo in Nemčijo tako potrebna kakor nam... Dodajam pa še, da nam je potrebna tudi dobra zavezniška pogodba z Anglijo in Italijo.

Pred 33 leti predlagana zatvornica – dograjena

Arhitektonsko lepa nova zatvornica ob stari eukrarni na Ljubljani kaže, da bo to gradbeno delo prav lepo zaključevalo dolgotrajna regulacijska dela Ljubljane. Medtem ko je vsa regulacija Ljubljane — vlekla se je kar 30 let — obogatila Ljubljano v glavnem in z razsežnimi in v resnici tudi dolgočasnimi betonskimi zidovi, bo zaključek teh del vsaj v svoji okolici res lepo poživil monotonost sivga betona. Kamenita obloga na 11 metrov visokih glavnih stebrih je končana, prav tako so dokončano zabetonirani živahni betonski venci, ki zaključujejo kamnite stolpe. Nekaj manjših del še čaka, največ montaža izdelkov iz umetnega kamna. Strojne naprave velike železne zatvornice in pogonski stroji, ki naj bi jih dvigali, še niso oddane.

Ze večkrat je bilo govora tudi o zgraditvi elektrarne ob novi zatvornici. Za sedaj ni misliti na to. Seveda večina Ljubljancov ne ve, pred koliko leti se je že razpravljalo v Ljubljani o zatvornici in elektrarni na Ljubljani in kako podrobno so že tedaj obravnavali vse te probleme, ki so se sedaj aktualni. Pogled nazaj je prav zanimiv in to tembolj, ker nam dokazuje, da se je prav osuševanje Barja po sili razmer zavlačevalo samo zato, ker ni bila izvedena regulacija Ljubljane skozi mesto. Ta regulacija je imela pač smolo, da se je začela v prvi svetovni vojni, ki je dela prekinila. Prekinitev je zalegla tako zelo, da je bilo potrebno celo desetletje, da se je končala, oziroma dokončala. Končuje se pa že v drugi svetovni vojni.

Ob prvem predlogu za elektrifikacijo pred 33 leti

O zatvornici na Ljubljani so prvič razpravljali v Ljubljani na deželnem zboru oktobra leta 1909. Na isti seji je tedaj poslanec dr. Lampe nastopil s samostojnim predlogom o izkoriščanju vodnih sil za deželna podjetja. Ta njegov predlog je bil začetek razsežne elektrifikacijske akcije, ki se je v naslednjih letih začela izvajati in je že pred prvo svetovno vojno doživela delno uresničitev v Zirovici. V zadnjih dveh desetletjih pa se je ta načrt razrastle tako, da imamo že lepo in razsežno električno omrežje, povezano s pre mnogimi električnimi centralami. Tedaj je bil dr. Lampetov predlog, naj se dovoli potrebni kredit za pripravo načrtov za izkoriščanje vodnih sil z odobravanjem soglasno sprejet. V posebnih govorih sta podprla njegov predlog dva poslance, med tema tudi poslanec baron Codelli, ki je na splošni predlog dr. Lampeta navezal še podroben predlog za regulacijo Ljubljane in izkoriščanje njene vodne sile. Prav vse, kar je bilo v dolgih letih že izvedeno in še marsikaj več je tedaj predlagal baron Codelli tako, da bo prav zanimiva primera med predlogom, iznesenim pred 33 leti in med resnično stvarnostjo današnjih dni.

Izsušitev Barja in zatvornice

Govornik je tedaj najprej pozdravil splošne predloge o elektrifikaciji in nato omenil, da bo z regulacijo Ljubljane skozi mesto padla gladina podtalne vode na Barju za dva metra. Zaradi tega je Barje vnovič v nevarnosti in se bo ob sušah sededalo, tako da bo kljub izvedeni regulaciji in poglobitvi struge Ljubljane ostala nevarnost, da bo ob povodnih Barje poplavljen, če ne bo regulacija izvedena tako, da bo voda na barjanskih tleh vedno približno enako visoka. (Merjenje zadnjih 20 let, ko ni bila regulacija dokončno izvedena, so to trditve na žalost bridko potrdila.) Da bi imela voda vedno isto višino, je predlagal, naj se zgradi v strugi Ljubljane posebna zatvornica, ki bi zadrževala vodo. Dalje je opozoril, da bi samo poglobitev Ljubljane, ne da bi se zgradile zatvornice, povzročila, da bi bila plovba po Ljubljani vedno bolj ovirana in da bi še bolj propadla, kakor je že v zadnjem stoletju. Zato predlaga, naj se mesto začasnih zatvornic, ki sta bili tedaj na Špiči, zgradi nova zatvornica v Gruberjevem kanalu v Štepanji vasi, druga pa nekje na Selu v strugi Ljubljane. Ti dve zatvornici bi dvignili gladino vode in bi Ljubljana bila plov-

Metlika zavzeta, Ljubljana tik pred padcem...

Tako pojejo lističi, ki jih trosijo v večernih urah komunisti po samotnih ulicah. »Partizani povod zmagujejo, zavzeli so Metliko, obkolili Kamnik in Slovenjgradec, Hrvatje jim grodijo na pomoč, Ljubljana je tik pred padcem itd. itd.« Neumnost ljudi, ki naj bi verjeli navni komunistični popagandi, mora biti res ogromna. S takimi obupnimi klici skušajo komunisti reševati je res nekončno, kot pravi pregovor, vendar ima vsaka neumnost tudi svoje meje.

S tako propagando si komunisti jemljejo še tisto malo pristašev, ki so jih imeli. Res mora biti že izredno naiven tisti, kdor ji verjame.

KULTURNI OBZORNİK

»Slovenčev koledar«

Izšel je Koledar Slovenca, Slovenčevega doma, Slovenčeve knjižnice, Domoljuba, Bogoljuba in Obiska, lepo opremljen s Perkovno naslovno podobo slovenskega orača na ozadju naše pokrajine z oljkovo vejico, simbolom blagoslova zemlje, ter s krasnim likom slovenske matere v tipični kmečki hiši, ekbrče za nov rod. S temi podobami so ponazorjeni na najbolj učinkovit način stebri naše bodočnosti kot naroda: zemlja in človek (oče, mati in otrok) v domači hiši, kjer nad mizo vlada Bog, Križani Jezus, z oljkovo vejico, blagoslovljeno v cerkvi na cvetno nedeljo. Ura pa niha in šteje čas. Lojze Perko je tako s krepko potezo in učinkovito risbo dal Slovenčevemu koledarju doslej najlepši in najpomembnejši zunaj videz ter zaslužil zato gotovo vse priznanje. Zadnja podoba je naravnost taka, da zasluži, da bi jo človek dal v okvir in obesil v slovensko hišo. Tako nadomestuje lahko tudi že tradicionalno barvano prilogo Koledarja. Tudi tehnična reprodukcija je na visku.

Tipični koledarski del je letos precej okrnjen, v tem pogledu, da ne ponavljajo raznih stalnih obrazcev domačih pripomočkov, ki jih naročnik dobi lahko v lanskih in prejšnjih koledarjih v obilni meri. Zaznamuje pa seveda vse spreminljive koledarske menjave glede praznikov in godov ter astronomskih zanimivosti. Glave k posameznim mesecem so ostale iste: poudarjajo narodopisno zanimivost narodnih noš e tipi deklet iz vseh naših krajev, e podobami naših prazničnih običajev ter s portreti velikih slovenskih mož in važnih kulturno-zgodovinskih dogodkov. V teh zadnjih je od lanskega leta nekaj sprememb. Prostor za beležke je sicer ekren, toda urejen tako, da so razvidne zaporedne številke dnevov in tednov ter so mogoči za-

na od Vrhniko do Ljubljane in skozi Ljubljano tako po Gruberjevem prekopu kakor tudi skozi mesto. Ze tedaj je poudarjal, kako velikega pomena bi bilo to za promet in da bi lahko pri klavnici napravili odeep železniške proge. Ta odeep bi šel na obrežje Gruberjevega kanala kjer bi lahko tovarne čolne raztovarjali z žerjavi in hkrati natovarjali vagono. Dalje je predlagal, da bi ob zatvornicah napravili električne centrale, saj bo Ljubljana gotovo s časom rabila vedno več električnega toka. Posebno zanimiv je bil njegov predlog, da bi se na obeh strugah Ljubljane skozi mesto uvedel čolnarski tramvajski promet, podobno kakor ga imajo v Benetkah na Canalu Grandje in kakor je bil pred 100 leti še v Ljubljani. Vodna zveza bi bila zlasti ugodna za Selo in Vodmat, dalje za Trnovo in Krakovo. Čolni bi lahko imeli električni pogon iz akumulatorjev, ki bi se polnili kar ob zatvornici v električni centrali.

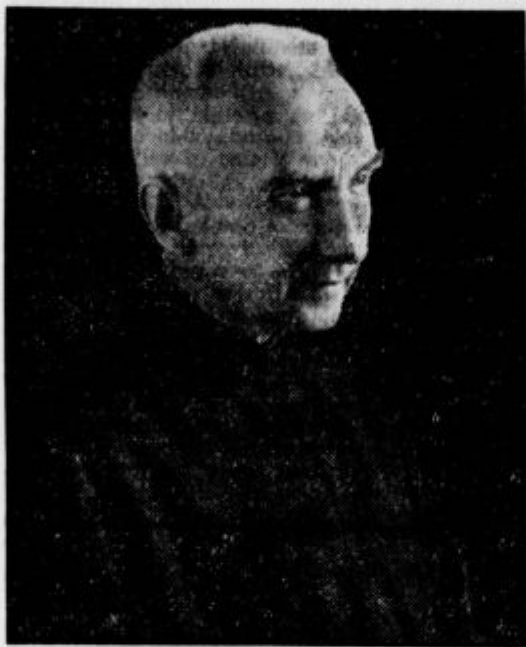
Kaj bi zmogla elektrarna na Ljubljani

Da ne bi kdo mislil, da pripoveduje samo neizvedljive pravilice ali načrte, ki bi stali mnogo preveč, je nato pojasnil, da bi se z električno silo, ki bi jo dobili z izkoriščanjem vodnega padca ob zatvornici, dal obrestovati in amortizirati kapital, potreben za izvedbo tega načrta. Po podatkih inž. Pavlina, ki je bil gradbeni vodja osuševalnih del na Barju, bi oba vodna padca ob zatvornicah dala povprečno energijo okrog 1000 konjskih sil. Ob nizkem vodnem stanju, ki je povprečno le 10 do 15 dni na leto, bi premogla elektrarna le nekaj manj kot 500 konjskih sil. 115 dni v letu bi premogla elektrarna 500 do 1000 konjskih sil. 130 dni v letu, torej v deževnih dobah, bi bilo na razpolago 2000 do 2600 konjskih sil, 75 dni v letu pa celo 3000 konjskih sil. V ta namen bi bilo treba

† P. Vladimir Ledóchowski, general Družbe Jezusove

Pokojni jezuitski general, o katerem je včeraj poročal »Slovenec«, je bil iz ugledne poljske grofovske družine, ki jo je odlikoval poseben organizatoričen talent.

Njegov stric kardinal Mječislav Halka Ledóchowski, ki se je rodil l. 1822 v Gorkiju, je bil l. 1855 imenovan za apostolskega delegata

v Kolumbiji in Čileju, l. 1861 za nuncija v Bruslju, l. 1865. za poznanskega nadškofa. Pij IX. pa ga je, še zaprtega, imenoval l. 1875 za kardinala. L. 1876 je bil sicer izpuščen iz zapora, s Pruskega pa izgnan. Pribežal je v Rim in bil tu do svoje smrti l. 1902 kot kardinal prefekt papeške kongregacije za širjenje svete vere ali Propagande.

Sestra pokojnega jezuitskega generala, svetovno znana Marija Terezija Ledóchowska, ki se je rodila l. 1863, tri leta pred Vladimirjem, se je l. 1885 pridružila Lavižerijevemu protislužskemu gibanju in tu, dasi telesno šibka, pokazala svojo moško močno voljo ter razvila čudovito apostolsko delavnost. Začela je l. 1889 znani misijonski časopis »Odmev iz Afrike« ter ga urejevala v 10 jezikih. L. 1894 pa je v Salzburgu ustanovila Družbo sv. Petra Klaverja ter bila njena generalna voditeljica v Rimu od leta 1905 do svoje smrti l. 1922. Za mednarodni razmah Družbe je organizirala potovanja, časopise, knjižice, predavanja, gledališke predstave. Do njene smrti je nabrala Družba za afriške misijone 11 milijonov frankov v gotovini

piski pri dnevih, kakor tudi pri tednih. Odpadle so opazke o zgodovinskih dogodkih, ozir. svetniških življenjih. Celostanski podobi Nj. Vel. Kralja in Cesarja Viktorja Emanuela III. ter Nj. Eksc. Musolinija, vodje fašizma in predsednika vlade otvarjata koledarsko berilo.

Letos je zapisal pomembno novoletno Koledni-co pesnik Jože Dular z značilnimi končnimi verzii:

Da bosta z nami mir, ljubezen.
da bosta z nami sol in kruh —
Bog Oče, varuj nam ognjišče,
naj branita jih Sin in Duh!

Med tipično koledarsko vsebino, brez katere si ne moremo misliti niti navadne pratike, spada tudi pregled najvažnejših dogodkov zadnjega leta doma in v svetu. Tako nam ta Koledar podaja tudi strnjen opis leta življenja v Ljubljani pokrajini od 11. aprila lanskega leta v celoti, podrobneje pa od lanskega septembra do letošnjega. Tu so zabeleženi po mesecih vsi važnejši dogodki, odloki, smrti itd. tega leta v besedi in eliki. S pietetjo se spominja koledar slovenskih žrtev komunizma, teh najstrašnejših dogodkov nesrečnega leta ter s sliko počasa spomin prof. Ehrlicha in njegovega spremeljaveca Bojca ter bivšega slovenskega bana dr. Natlačen. Takoj nato sledi odločna in vsak dan pošel potrebna posebnega poudarjanja papeževa beseda o komunizmu, v kateri je razločno, ne dvoumno in jasno napisano njegovo vodilo vsem katoličanom sveta: »Komunizem je nekaj bistveno slabega, zato prav v nobeni reči ne bo z njim sodeloval, komur je mar krščanske kulture.« Besede, ki so vredne, da jih je Koledar za današnji dan vkle-sal z vidnejšimi črkami in opozorili na prvih straneh teksta. Svet v letu dni pa daje svoj pregled v širšem svetu ter trenje političnih silnic, kar je ponazorjeno s številnimi zemljevidi, ki omogočajo vsakemu zasledovanje bojev tega leta. Pot k uspehu in sreči je nekaj lepih aforizmov in napot-

ob eni izmed zatvornic zgraditi centralo s 6 turbinami, od katerih bi vsaka premogla 500 konjskih sil. Kadar bi bil dotok Ljubljane večji, bi postopoma spuščali v obrat eno turbino za drugo. Ob navadnih povodnih bi seveda elektrarna ne mogla v celoti delovati, ker bi postal vodni padec premajhen, vendar bi prišlo to samo kvečjemu 15 do 30 dni v letu v poštev. Toda tudi tedaj bi elektrarna vsaj nekaj električne energije lahko dobavljala.

Baron Codelli je nato še posebej podčrtal, da nikjer drugod niso mogle biti razmere tako temeljito preštudirane kakor v Ljubljani, saj Društvo za osuševanje Barja že leta in leta dan za dnem zbira podatke o vodnem stanju Ljubljane v mestu, tako da je skoro do litra natančno preštudiran vsak dan, koliko vode stee skozi Ljubljano. Zaradi priprave za regulacijo Ljubljane so tudi podrobno izmerjena vsa obrežja Ljubljane, tako da bo načrte prav lahko napravili.

Glede na vse to je baron Codelli predlagal, naj deželni zbor sklene, naj se vse priprave za ureditev vodnega stanja na Ljubljanskem barju v zvezi z ureditvijo plovbe po Ljubljani, kakor tudi izkoriščanje vodnih sil prepusti v obdelavo Društvu za osuševanje Barja, ki gotovo razmere najbolje pozna.

Govornik je za svoja izvajanja žel navdušeno odobravanje in je bil tudi njegov predlog takoj za predlogom dr. Lampeta soglasno sprejet. Zatvornica v Gruberjevem prekopu že stoji, gradbeno dela na drugi zatvornici ob stari eukrarni so v glavnem končana, vse drugo iz predloga, iznešenega pred 33 leti pa še čaka na uresničitev. Razvoj tehnike je šel svojo pot. Prav gotovo bi pa še danes prišla resno v poštev železniška nakladalna rampa ob plovni Ljubljani, saj bi pocenila tako prevoz vrhniške opeke kakor tudi podpeškega lomljenca. Tudi zamisel rečnega osebnega prometa bi bila izvedljiva in bi v marsičem poživila tujski promet, kar je pravilno poudaril že baron Codelli, ki prav gotovo zaradi velike ljubljanske do Ljubljane in skrbni za napredek našega mesta zasluži, da ima Ljubljana tudi svoje Kodelejevo.

in 800 tisoč frankov v blagu. Tako je postala Ledóchowska prva glavna vodnica sodobnega misijonskega gibanja. Hrepelja je obenem z vso močjo svoje volje do popolnosti ter umrla v duhu svetosti. Priprava za njeno prištetje blaženim se je začela l. 1928.

Druga pokojnikova sestra, ki je umrla leta 1939, je bila generalna prednica uršulink na Poljskem.

Pokojni general Vladimir Ledóchowski pa je razvil svoj organizatorični talent v red Družbe Jezusove kot rektor velikega kolegija v Krakovu, nato kot provincial vse poljske province, pozneje kot svetovalec generala p. Wernza in končno od l. 1915 do svoje smrti kot general jezuitskega reda. Veliko zaslug si je nabral z delom za notranjo popolnejšo ureditev in okrepitev reda v nadnaravnem duhu in za njegov razmah. Za njegovega generalata je narastlo število članov Družbe Jezusove za 60 odstotkov. Izreden porast kažejo province v Združenih državah Severne Amerike. Ob nastopu pokojnega generala je bilo ondi 2500 članov, danes jih je 5700. Posebno je skrbel pokojni za razcvet delovanja jezuitov v misijonskih deželah; število misijonarjev je ondi zrastle za več kot 100 odstotkov.

Pokojni general je vladal z močno iniciativno, a obenem s čudovito vztrajnostjo. Njegovo delovanje vzbujta tem večje občudovanje, če pomislimo, da je vodil Družbo Jezusovo skoraj 28 let, četudi je bil vedno slaboten. In dasi

Živilski trg pred božičnimi prazniki

Ljubljana, 16. decembra.

Slabo vreme kolikor toliko vpliva na vrvež živilskega trga. Danes v sredo je nastopilo nekako mrtvilo. Tudi mnoge prodajalke so ostale doma. To mrtvilo je pač iskati v tem, da se blizamo božičnim praznikom, ki bodo letos vzeli tri dni. Pred prazniki pa dober teden gospodinje varčujejo in stiskajo denar, da si ga tako prihranijo za večje izdatke, ki jih navadno imajo za božič.

Vsi prodajalci na živilskem trgu računajo z vsemi okolištinami, ki so v zvezi s prazniki. Mnogi izražajo željo, da bi se gospodinje skušale že mnogo poprej preskrbeti z vsemi tržnimi dobrinami, ko je drugače zadnji dan pred praznikom silovit naval in ne morejo prodajalci vsem tako postreči, kakor bi radi. Prav pametno in umestno bi bilo, da bi začele gospodinje nakupovati vse potrebe za kuhinjo takoj prve dneve prihodnjega tedna. Živilski trg bo za praznike zaprt in tudi v ponedeljek po praznikih ne bo velike izbire blaga, ker bo pač težavno dobiti zalogo. Tudi kmetice ne bodo, kar je treba upoštevati, prvi ponedeljek po praznikih prihajale na trg. Torej je za gospodinje dobro, da se že kmalu preskrbe z vsemi potrebnimi.

Da se res blizamo božičnim praznikom, kaže tudi okolnost, da so začele okoličanke prinašati na trg lep, zelen mah za jaslice. Tudi smrekove vejice namesto božičnih drevesc prodajajo. Trg za božična drevesca se letos na Kongresnem trgu še ni pričel. Ta trg bo letos prazen 40 letnico, odkar se je preselil s trga Sv. Jakoba na sedanji prostor ob Zvezdi na Kongresnem trgu.

Kaj nam drugače nudi trg? Orehi ne bodo pred prazniki pošli. Jih je mnogo na izbiro. Lepi dolenski orehi so po maksimalni ceni 22 lir kg. Ker še ni niti snega, niti ne hujšega mraza, je na trgu veliko in obilo razne vrtnine. Lep in očičen motovilce je po 10 lir kg. Očiščena jesenska špinača je po 5 lir kg. Rdeči radič je po 4 lir kg. Bilo ga je precej na prodaj. Na izbiro je mnogo repe, tudi nekaj domače cvetače, ki je po 5 lir kg.

Prodajalci so sedaj dobro založeni s pomarančami in mandarinami. Slednji so se za 2 liri pri kg pocenili. Na debelo so po 8, na drobno po 10 lir kg, ko so bili poprej po 12 lir kg. Prodajalke jabolk ob spodnjem koncu prvega živilskega otoka so začele prodajati lepa in izbrana jabolka.

Obrtnike, ki prodajajo neposredno potrošnikom racionirane tekstile in oblačilne predmete ter kovčge in torbe iz usnja ali kože, opozarjamo, da morajo dodatno k že predloženemu inventarju predložiti, ako tega še niso storili, Pokrajinskemu svetu korporacij še prijavo točk v blagu in v nabavnih, ki so jih imeli po stanju opolnoči 31. oktobra 1942-XXI. Prijavo je podati takoj v dvojniki na posebnih obrazcih, ki se dobe v pisarni Združenja trgovcev.

Šibke in manjše postave, je bil vedno prav do zadnjega izredno čilega duha. Šele poslednja tri leta življenja mu je stal ob strani za pomočnika generalni vikar Flamec p. Mavricij Schurmans D. J.

Pokojni general je z imenovanjem nečaka pokojnega nadškofa Jegliča, pref. p. Antona Prešerna D. J. za svojega slovenskega asistenta počastil Slovence.

Gospodarstvo

Novi hrvatski proračun za 1943. V ministretvu v Zagrebu so končali predelava za hrvatski državni proračun za leto 1943. Sedaj izdelujejo celotni osnutek, ki bo dovršen do konca t. l.

Nova tiskarna v Zagrebu. Največja hrvatska zadruga »Hrvatski Radiša« je ustanovila v Zagrebu svojo lastno tiskarno, ki je bila vpisana v trgovinski register kot Tiskarna Hrvatskega Radiša.

Zvišanje cen tobaka in tobanih izdelkov v Romuniji. Komunska monopolska uprava je z dnem 6. t. m. ponovno zvišala cene tobaka in tobanih izdelkov za 50—60 %.

Madžarski narodni dohodek cenijo za lan. leto na 10,5 do 11 milijard pengő, doim je leta 1938. znašal ves madžarski narodni dohodek 4,5 milijarde pengő. To povišanje ni pripisovati samo ozemelskemu povečanju Madžarske, temveč tudi povečanju industrijske proizvodnje in povečanju dohodka iz kmetijstva.

Sodelovanje hrvatskega in slovaškega združenstva. Te dni je obiskalo zastopstvo hrvatskih združenstva Slovaško, da bi proučilo organizacijo slovaškega združenstva in da bi prenesli slovaške

pridobitve tudi na Hrvatsko. Pričakujejo, da bodo te dni povabljeni slovaški zadrudniki na Hrvatsko.

Hrvatsko-bolgarski kompenzacijski sporazum. V smislu novega bolgarsko-hrvatskega kompenzacijskega sporazuma bo v letu 1943. povečana hrvatsko-bolgarska trgovinska izmenjava. V prvi polovici letošnjega leta je znašal hrvatsko-bolgarski blagovni promet okoli 10 milij. kun. Hrvatska bo uvažala iz Bolgarije volno, fižol, opij in svilo, doim bo Bolgarija dobavljala konje, tanin, pohišveni material, kemikalije itd. Nadalje je bil dosežen sporazum tudi o nakazilih bolgarskih vrtnarjev iz Hrvatske, katerih je okoli 2000, v domovino.

Omejitve v prometu na Hrvatskem. Glavno ravateljstvo za javni red in varnost notranjega ministristva v Zagrebu je ukinilo vse osebni promet na hrvatskih železnih od 7. decembra do vključno 6. januarja. Dosedaj veljavna dovoljenja so razveljavljena. Izjemno je dovoljeno potovanje osebam, ki morajo iz važnih razlogov potovati. V zvezi s tem je bilo ukinjeno tudi večje število vlakov.

doslej premalo vpoštevalo oz. se temu celo nasprotovalo s tezo, da je vsa naša krščanska kultura prišla k nam — od zahoda preko tujcev. Članek je gotovo vreden, da se z njim seznanijo najširše vrste.

Drugi tak članek, ki ga je napisal veliki učenjak, jezikoslovec prelat dr. Breznik, in ki je prav važen tudi danes v času iskanja naših pristihih kulturno zgodovinskih temeljev, je sestavek o tem, kako besede izgubljamo. Na nekaterih zgledih kaže pisatelj, kako smo imeli v preteklosti lepe domače besede, pa smo jih v razvoju tehnike in kulture izgubili, namesto da bi jih s starih predmetov prenesli v svoji obliki na nove, kakor so to storili drugi slovanski narodi z večjo samozavestjo in narodno zrelostjo. Tako danes ne uporabljamo več takih lepih besed, kakor so — kolnica (remiza), nečve (menterga), podhod (pasaža), pod (nadstropje), staja (štala), veža (vestibul), torilo (v pomenu skodelica), vedrica (situla), tudi rokomivček, prega (spona), svita (obleka) itd. itd. To so zgledi, kako s tujo prosveto izgubljamo tudi svoje besede, kar je velika škoda. Članek je lahko tudi opomin našim znanstvenikom, naj si že ustvarijo slovensko izrazoslovje. Pa tudi časnikarjem, da uvajajo lepe stare besede v širšo rabo. Članek ima namen, da vzbudi ljubezen do domačega jezika in njegove čistosti ter stare lepote. — O čistosti jezika je napisal nekaj besed tudi prof. Jesenovec s Koseskega klicem: Očistimo jezik peg! V članku je podal nekaj neresenih vprašanj in najvidnejših napak našega knjižnega jezika ter opozoril nanje pišeče ljudi, ki ne morejo biti na tekočem o jezikovnih sporih sedanjih dni. Jesenovec je podal nekaj zgledov nepravilne pisave, navaja najnovejše izsledke drugih slovničarjev, pomanjkljivosti novih slovnice ter pravilja najčeste napake sodobnih pisateljev. Članek ima praktično vrednost za pišeče ljudi ter je prav, da je izšel v Koledarju. (Dolge.)

Naročite »Slov. koledar«!

Dobne novice

Koledar

Četrtek, 17. decembra: Lazar, škof; Vivina, devica; Olimpijada, vdova; Ignacij, škof in mučenec; Bega, devica in mučenica.

Petek, 18. decembra: Kvatre; Pričakov. Mar. poroda; Gracijan, škof; Teotim, mučenec.

† Jerici Jenkovi v spomin

Iz Zagreba je prišla žalostna vest, da je tamkaj umrla 11. t. m. po daljšem bolehanju gospa Jerica Jenko, rodona iz Škofje Loke, soproga g. dr. Frana Jenka. Čeprav smo vedeli, da je njena bolezen neozdravljiva, nas je njena smrt silno pretresla.

Jerica! Zapustila si nas, odšla tja, kjer ni gorja in ni trpljenja! Ni mi mogoče, da te spremim k zadnjemu počitku, vedi pa, da smo Te ljubili in spoštovali in da Te ne bomo nikdar pozabili. Bila si tiha in skromna, vzor plemenite žene, najboljša mati in babica, nam pa najboljša tetka in prijateljica. Pa ne samo svoji družini in svojim ožjim sorodnikom, temveč vsakomur, kdor koli je potreboval v sili in potrebi na Tvoja vrata, si pomagala, kakor si mogla in znala. Pri vsem tem pa nisi iskala od nikogar zahvale, bila si srečna, da Ti je bilo možno pomagati trpečim iz stiske. V resnici — bila si vzor dobrote, katero tako težko pogrešamo. Tvoja smrt, Jerica, ni samo največji udarec Tvoji družini, temveč za nas vse, ki smo Te poznali, razumeli in visoko cenili.

Z Bogom, draga Jerica! Tvoja življenjska pot je končana! Počivaj v miru!

Slavica Cvenkelj.

— Južno, oblačno in deževno. V torek, 15. t. m., so se ves dan nad Ljubljano vrteli in podili gosti, kopičasti oblaki. Nebo se bilo popolnoma zastrlo, le tu in tam se sonce za kratek čas pretrgalo goste steno oblakov in posvetilo na mesto. Vse je kazalo, kakor da bi se pripravljalo na hudo nevihto. Bilo je izredno toplo, nekaj res ne navadnega za december, saj je termometer v torek dosegel dnevni temperaturni maksimum +11,3°, kar je pravi rekord v daljših presledkih je tudi poročilo. V torek ponoči od 21. naprej je začelo lahno deževati. Tudi v sredo jutraj je nekaj časa dežilo. V 24 urah od torka jutraj do srede jutraj je padlo v Ljubljani do 2,8 mm dežja. V sredo jutraj je bilo toplo in jutranji minimum je znašal +8° C. V sredo ob 2 jutraj se je barometer začel počasi dvigati, ko je do te ure padal. V sredo ob 7 jutraj je bilo barometrično stanje za las višje od onega v torek jutraj. Zračni tlak je v sredo jutraj dosegel 763,9 mm. Stanje voda je v tem času zelo nizko. Ponekod primanjkuje mlinom vode, da ne morejo mleti.

— Petnajst knjižnih nagrad razpisuje »Družinska pratika« s podobo sv. Družine na prvi strani ovitka za vse reševalce nagradne uganke, ki jim bo žreb prisodil darilo. Obdaruje svoje domače z izvodom pratike in jim daje priliko, da tekmujejo za lepo nagrado! Cena izvodu samo 2 liri. Dobite jo povsod.

— Nove prodajne cene za kvas. Kakor smo obveščeni, je Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino z odločbo z dne 10. decembra odobril nove prodajne cene za kvas in sicer lir 16,50 za 1 kg paketicirane kvasa postavno tovarna kvasa. — V tej ceni so vključene državna in pokrajinska trošarina ter skupni davek na poslovnji promet in embalaža, dočim občinske trošarine niso vključene. Obveščeni smo nadalje, da bodo tovarne kvasa zaračunavale novo ceno začeti s 16. decembrom t. l. Zaradi lažjega obračunavanja poštne oziroma tovarnine in ostalih stroškov odpreme bodo tovarne te stroške pavšalirale v približni višini istih.

— Ali ste že kdaj čuli, da bi lastnik velike firme ob belem dnevu zapustil trdko, da se je popeljal nespričo slavnih gledaliških igralcev? Nezaslišano! Skandal! Njegov lastni knjigovodja nahruli čefa. Kaj še vse sledi, boste videli v odlični komediji »FIRMA«, katero bo uprizoril Rokodelski oder v nedeljo ob pol 5 popoldne. Opozorjamo na predprodajo vstopnic, ki bo v nedeljo od 10—12 in dve uri pred predstavo, v društveni pisarni Petrankova 12, I. nadst. desno.

— Za Božič in Novo leto daruje vsaka naša družina svojim prijateljem in znancem, posebno pa še po dobrem berilu hrepeneči mladini med drugim tudi izvod »Družinske pratike«, ki razpisuje za leto 1943 petnajst lepih knjižnih nagrad. Storitve tudi Vi tako!

— Potres v Turčiji. Preteklo soboto so zjutraj med pol šesto in šesto uro čutili potresne sunke, različno močne, v 18 krajih Anatolije, tudi v Ankari. Več sto hiš je porušeni. 25 ljudi je izgubilo svoje življenje. Tudi v Carigradu so istočasno čutili več močnih potresnih sunkov. V teku enega meseca so potresi v Turčiji zahtevali okrog 50 človeških žrtv. Porušenihi je 1620 hiš. Državni poglavar izmetilni je na svojem potovanju po Anatoliji obiskal potresno ozemlje Corum in si ogledal povzročeno škodo.

— Železniška nesreča. Zel. ključavničar, 55-letni Franc Mitsche, rojen v Gradcu, je v nedeljo na postaji v Zalogu padel pod vlak. Kolesa so mu odtrgala obe nogi pod kolena. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnišnico, kjer so ga skušali ohraniti pri življenju. Kmalu po prevozu je Mitsche umrl.

— Nesreče na deželi. S kolesa je padel in si zlomil desnico 27letni delavec Karol Blažič iz Stične na Dol. — Hudo se je pri padcu pobil 58-letni posestnik France Brance z Rakitne in so ga prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

— Prijeti ponarejevalci denarja. V Marseille so odkrili centralo ponarejevalcev denarja, ki je izdala zakladnice v vrednosti pet milijonov frankov in jih oddala raznim bankam. Pri enem izmed zaprtih ponarejevalcev so našli ponarejenih zakladnic še za štiri milijone in pol frankov.

— 70 let stari trojčki. Najstarejši trojčki na Norveškem, tri žene, so obhajale te dni sedemdesetletnico svojega življenja. Vse tri seestre so vdove.

Ljubljana

1 Hrvatski konzulat se je preselil iz svojih dosedanjih prostorov v hiši hotela Slon v nove prostore v palači Bata, Ulica 3. maja št. 1/IV. Stranke se sprejemajo od 10 do 12. Konzul sprejema od 11 do 12.

1 Maša zadušnica za pok. Antonom Kastelicem, lanskim osmošolcem klasične gimnazije, bo v petek, 18. t. m. ob sedmih v Krizankah. Vsi sošolci, prijatelji in znanci vabljeni!

1 Zavod za socialno zavarovanje v Ljubljani javlja, da je njegov specializirani očešne bolnišni g. dr. Koklič Ivan do 27. decembra 1942 na dopustu. Namesto njega ordinira g. dr. Klepec Božena v času od 11. do 13. ure (ne od 8. do 10.).

1 Spored IV. simfoničnega koncerta, ki bo v ponedeljek, dne 21. t. m. ob 18 v veliki unioński dvorani, ima dva dela: prvi del izvaja godalni orkester, in sicer dela Corellija, Osterca in Bacha. V Bachovem koncertu bo nastopila kot solistka priznana violinistka Francka Ornik-Rojčeva. V drugem delu koncerta pa bo izvajal simfonični orkester Beethovnovi Sedmo simfonijo. IV. simfonični koncert bo pod vodstvom dirigenta, violinista Karla Rupla. Opozorjamo na točni začetek. Vstopnice v knjigarni Glasbene Matice.

1 Prve letošnje produkcije šole Glasbene Matice bodo okrog božičnih praznikov, in sicer

VOKALNO INSTRUMENTALNI KONCERT

GIUSEPPE TADDEI

OPERNEM GLEDALIŠČU V LJUBLJANI

V PETEK, DNE 18. DECEMBRA. ZAČETEK OB 17

Vodi dirigent DEMETER ŽEBRE

s prijaznim sodelovanjem

sopranistke KSENJE VIDALIJEVE

mezzosopranistke ELZE KARLOVČEVE

baritonista GIUSEPPE TADDEI-a

in tenorista GIORGIO SEMBRI-a

GIORGIO SEMBRI

Prvi del:

1. Smetana: *Prodna nevesta*, uvertura (orkester).
2. Cilea: *Arležanka*, »Friderikova tožba« (tenor).
3. Leoncavallo: *Glumači*, prolog (bariton).
4. Smetana: *Prodna nevesta*, »Ah, to boli« (sopran).
5. Mussorgski: *Boris Godunov*, arija (bariton).
6. Verdi: *Trubadur*, »Šviga plamen« (mezzosopran).
7. Baginoli: *Legenda o zvezdah*, romanca (bariton).

Drugi del:

9. Mascagni: *Cavalleria rusticana*, intermezzo (orkester).

Prebitek koncerta gre v celoti v korist Podpornega sklada slovenskih umetnikov!

bo prva produkcija v torek, dne 22. t. m. ob pol 6 v mali filharmonični dvorani, druga javna produkcija bo v sredo, 23. t. m. ob trideset na 6 v veliki filharmonični dvorani, tretja produkcija pa bo po božičnih praznikih. Vse podrobnosti objavimo v prihodnjih dneh, danes pa že opozorjamo na produkcije naše najstarejše glasbene šole. Sporedi bodo na razpolago v knjigarni Glasbene Matice in veljajo obenem kot vstopnica v dvorano.

1 Zanimiv večer klavirskih skladb za mladino bomo imeli jutri v petek, dne 18. t. m. ob 18 v mali filharmonični dvorani. Naša mladinska klavirska literatura je v zadnjem času razveseljivo porasla, dobili smo celo vrsto klavirskih skladb za mladino, ki so zrele in imajo pravo umetniško vrednost. Večina teh del je založila Glasbena Matica. Nekaj pa jih je izšlo tudi v privatni založbi. Letošnji božiček bo imel najlepšo priliko glede izbire najboljših božičnih darov slovenski mladini med temi zbirkami. Da pa damo priliko spoznati ta dela v odlični izvedbi, zato se je Glasbena Matica

odločila, da priredi ta večer. Skladatelja L. M. Škerjanc in Mirca Sancinova bosta izvajala svoje skladbe sama. Na večeru pa sodelujeta tudi pianistki Silva Hraščev in Bizjak Marta. Gdč. Hraščeva bo igrala šantlove, Pavčičeva in Mirkove skladbe; ga. Bizjak Marta pa iz zakladnice šivica, Osterca, Pahorja in Tomca. Večer ima najlepši namen, zato vabimo k posetu. Podrobni spored se dobi v knjigarni Glasbene Matice in velja kot vstopnica v dvorano.

1 Nesreče. Kljub zelo živahnemu tramvajskemu prometu, ko so vedno vozovi natrpani, se primeri razmeroma malo nesreč, ko jih je prva leta obstoja tramvaja kronika zaznamovala veliko število. V torek, 15. t. m. okoli 17.20 se je primerila tramvajka nesreča v bližini nekdanjega Bavarskega dvora na Bleiweisovi cesti. Pod tramvaj je prišel 39letni šofer Albin Skočič. Dobil je notranje poškodbe. — Cirkularke je odrezala 35 letnemu delavcu Martinu Lukežu preste na levici. — V levo roko se je močno vsekala 54letna Bara Piskleva, žena vpokojenega šolekovega upravitelja. — Z lokomotive je padel in si hudo poškodoval desno nogo 38letni kurjač Jože Štrubelj.

Naznanila

ROKODELSKI ODER. Nedelja 20. decembra ob pol 5: »FIRMA«. Opozorjamo na predprodajo vstopnic, ki bo v nedeljo od 10—12 in dve uri pred predstavo, v društveni pisarni, Petrankova 12, I. nadstropje, desno.

RADIO. Četrtek, 17. decembra. 7.30 Lahka glasba — 8.00 Napoved časa. Poročila v italijanski — 12.30 Plošče — 12.30 Poročila v slovenski — 12.45 Simfonična glasba — 13.00 Napoved časa. — Poročila v italijanski — 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski — 13.25 Izmenjalni koncert s Nemčijo. Orkester pesmi vodi dirigent Angeleli — 14.00 Poročila v italijanski — 14.15 Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Šijanec. — Lahka glasba — 15.00 Poročila v slovenski — 17.00 Napoved časa. Poročila v italijanski — 17.10 Pet minut gospoda X — 17.15 Nova plošče Cetra — 19.30 Poročila v slovenski — 19.45 Napovedi in romance — 20.00 Napoved časa. Poročila v italijanski — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski — 20.45 Koncert orkestra Cetra — 21.15 Koncert vodi dirigent Ghislaenzi V odmoru: predavanje v slovenski — 22.15 Koncert violinistke Francke Rojce-Ornik, pri klavirju Marta Bizjak-Valjalo — 22.45 Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Bleiweisova c. 6, mr. Hočvar, Celovška c. 63 in mr. Gartner, Moste, Zaloška c. 47.

Iz Novega mesta

Kdor se mudi v Novem mestu, lahko opravi vsa naročila in dobi vsa pojasnila v zvezi s časopisi »Slovenec«, »Slov. dom«, »Dopolnjenje«, »Bogoljub«, »Slov. knjižnica« ter »Slovenec koledar« v podružnici »Slovenec« v Novem mestu. Le če bodo naročniki redno plačevali naročnino, bodo list prejeli, sicer bo ustavljen. Tudi zastopniki imenovanih listov iz sosednjih krajev lahko izročijo ves nabrani denar in napravijo potrebne obračune pri podružnici v Novem mestu.

ŠTIRI KRASNE, NOVE MLADINSKE KNJIGE

Mladini najlepše darilo za božič

Use 4
so že
izšle

1. Rudan: *Mlada Vesna*, 56 strani. Ilustriral Ksenija Prunkova. Kart. L 15.—
2. Swift-Glavan: *Med pritlikavci in velikani*, (Gulliverjeva potovanja) 103 strani. Ilustriral Ivan Romih. Kart. L 30.—
3. Kunčič: *Nobeška lestvica*, Povesti 86 str. Ilustriral Franc Podrekar. Kart. L 21.—
4. Gaspari: *Komedije*, Povesti za mladino, 134 strani. Z devetimi izvornimi lesorezi ing. Otona Gasparija. Kart. L 30.—

Kdor vzame vse štiri knjige skupaj, jih dobi za subskripcijsko ceno L 76.—

Oglejte si brezobvezno našo bogato izbiro mladinskih knjig in slikanje.

LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

Pred Školijo 5, Miklošičeva 5 — Podružnica: Novo mesto, Ljubljanska cesta

zgledoval, kako je treba preprosto ljudem govoriti in kako je možno preprosto govoriti tudi o najzvišnejših stvareh. Prav zaradi te velike prednosti je bil rajni gospod iskan govornik. Večkrat je prevzel za postne nedelje in praznike drugo božjo službo na Taboru v župniji Podbrezje in ga niso mogli prehladiti. Njegova hvalavredna posebnost je bila tudi v tem, da nikdar ni govoril nad četrti ure. Če so bila kdaj oznanila malo daljša, je že pri pripravi to upošteval, ker pridige ni prav nič zategnil.

Malo več prostosti si je dovolil pri popoldanskih krščanskih naukih. S skrbno pripravljenim tekstom je prišel na prižnico, patriarhalno sedel in sedel četrti ure poučeval. Ko je ura bila četrti na tri, je rekel Amen in s svinčnikom zaznamoval, kje je nehal. Ne mislite, da se je pri takem pouku dalo zaspati; rajni je skrbel, da je bil zlasti pri krščanskih naukih posebno zanimiv.

Splošno je poznan rajni kot »šmarničar«. Več njegovih šmaric je izšlo. Še več pa jih mora biti v njegovi zapuščini. Celotno leto je pripravil zanje gradivo in vsak majnik bral izključno samo svoje. Le kakemu posebnemu prijatelju, če ga je zato prosil, je odstopil rokopis, kot n. pr. predošemu župniku. Zaupal pa ni branje niti svojim kaplanom. Ne spominjam se, da bi jih kdaj bral. Zanj je bil najljepši majnik, če je mogel sam proslavljati Marijo z lepo besedo kaplan pa z litanijami in petjem. Kar vsega je poživil majnik in založilo zelo, če je zaradi dela udeležba kdaj pomejala.

Kadar koli si prišel po opravih v župnišče, si ga našel z neizogibno cigaro v ustih pri pisalni mizi, kjer je stalno študiral, skiciral, urejal dragocene najdbe. Zlasti zgledov mu ni bilo nikoli preveč. V polnem času je prenešal svoje delo kar pred hišo, dasi je šla mimo vsaka pot.

Če si prišel v cerkev, si v »župnikove« klopi v prezbiteriju opazil velikanski brevir, dokaz da je rajni vedno molil pred tabernakljem in sicer kleče. Vsaj pol ure pred sv. mašo si ga že našel tam. Vsako popoldne je opravil tudi polurno adoracijo.

Parkrat sem imel srečo, da sem po naključju prodrl v njegovo tajnost. Ko sem prišel v popoldanski uri krščeval, sem opazil poleg brevirja v klopi zasebni molitvenik, rokopis, pridno rabljen. Dovolil sem si pogled vanj in našel najrazvostnejše molitve v čast presv. Srcu Jezusovemu in brezmadežnemu sv. Petru, molitve za duše v vica, zasebni križev pot, ki ga je v postnih petkih zjutraj javno molil, ki je bil kratek, jednat in silno lep, posvečen dušam v vica. Vse to potrjuje, da je bil rajni poleg moža dela, pisateljevanja, cerkvenega govornišva, tudi mož molitve, pravi adorator.

V svojem zasebnem življenju je bil izredno skromen. Dolga leta je imel za gospodinjo preprosto ženko, ki je združevala v sebi poklic dekle in kuharice in postrežnice, pa si iz vseh treh poklicev komaj izluščil župnijsko gospodinjo. Pa rajni je bil kmalu zadovoljen. Domača kava, solata in kaša ne dela menda nobeni ženski posebnih preglavic. Če je bila kuharica slučajno zaposlena kot dekla na njeni

ali v hlevu, si je nazadnje skuhal kar sam in še njej povrh. Morda nihče v fari ni živel tako priprosto in se zadovoljil s tako skromno prehrano, pa je bil vedno zdrav, odopen in ne ravno »malenkosten«. Šele zadnja leta si je privoščil »sluksus« da je po smrti stare gospodnje dobil večjo moč, ki je znala zanj lepše poskrbeti. Morala je pa biti precej odločna, da je prodrla z »novim redom«. Ko je bil uveljavljen, se je dosti boljše počutil.

Sredi dela ga je zdaj Gospod odpoklical. Njegova vzorna pridnost, njegova velika ljubezen do Najsvetjših Src, češčenje krstnega patrona, »krih za duše v vica, tolika množina krasnih govorov, cele zbirke v proslavo majniške Kraljice in zdaj nazadnje še tako nesebično žrtvovanje za zapuščene vernike, mu je nedvomno na široko odprla vrata v »srečno večnost in življenje«, kar je redno pri vsakem cerkvenem govoru izzvenelo kot končna želja.

Odpustite nam, gospod župnik, če nismo vselej znali iskati Vaših duhovskih vdlin. Zato sem si štel v dolžnost, da široko javnost opozorim s temi vrsticami, da smo izgubili v Vas moža starega klenega kova z mnogimi zglednimi lastnostmi in skoraj izjemnimi zmožnostmi. Vsi Vaši bivši kaplani se Vas bomo spominjali v svojih molitvah in daritvah. Pa tudi duhovniki iz Vaše bivše najljubše naklanske fare, in teh je lepo število, se Vas bodo gotovo enako spominjali. Daj Bog, da bi se nekoč sešli kot dobri prijatelji tam, kjer je popolno soglasje src in misli.

Počivajte v miru! Ivan Špendal, župnik.

† Župniku Jožefu Seigerschmiedu

Z vestjo o njegovi nenadni smrti nam je došlo tudi sporočilo, da so ob njegovem grobu zajokale jesenje in zajokale ves jesenski, blejski in bolinjski kot. Razumljivo. Saj je bilo njegovo sedanje delovanje tako dragoceno in s hvalvestnostjo nagrajeno. Ni dvoma, da je 75-letnemu starčku prav zaposlenost brez podojla oslabila srce in skrajšala trudopolni pokop.

Kot bivši njegov dolgoletni kaplan naj o svetlim par potez iz njegovega duhovniškega delovanja.

Najprej njegovo skrbno pripravo na cerkvene govore. Znano je bilo o njem, da je že prve dni v tednu pričel zbirati gradivo. Veliko je prebral, zapisoval lepe in ustrezajoče misli, iskal primernih zgledov in ko je imel vse zbrano, spisal na čisto, kakor da bi imel namenjeno za tisk. Zato se je govorom brez izjeme vsem poznalo, da so do zadnje besede premišljeni, kar prepleteni z življenjskimi zgledi in dokazovanjem, spodbudno, svarilo, posnemanje in so od prve do zadnje besede poslušalce zanimali. Tudi oni, ki mu niso bili vselej naklonjeni, so soglasno priznavali, da je prvovrsten govornik. Da jih je malo, ki bi znali tako preprosto, vsem razumljivo, pa obenem tako vsebinsko bogato in pestro ter prepričevalno povedati. Velika škoda bi bila, če bi njegova pridgarska zapuščina prišla v izgubo. Kakor se ga nisi naveličal poslušati, ker je bil vedno preprosto originalen, tako bimaršikdo zdaj s nedom črnal iz njegove zbirke in se obenem

Nekaj za mlada srca

O R E H I

Ko so se orehi na peči posušili, jih je mati stresla v košaro in odnesla. Kam? Nihče tega ni vedel, pa saj tudi ni smel vedeti, ker bi jih kaj hitro zmanjkalo. Otroci so oprezovali, kam jih bo mati odnesla, a ko je odprla vrata, je dejala:

»Ostanite v hiši, dokler ne pridem nazaj. Da se nihče ne gane.«

Kaj bo pa zdaj? Upali so, da bodo mogli vsaj malo pokukati ali prisluškovati materinim stopinjam, zdaj se je pa vse podrla.

»Bog ve, v kateri skrinji bodo spravljene do božiča?« je pomisljala Tonka.

»Morda v dedovi,« je rekel Blažek.

»Ali pa na skednju, v mali skrinji,« je ugal Joško.

»Ah, kaj bom mislila na to! Saj ni lepo, če jemljemo orehe iz skrinje brez materine vednosti,« je rekla Rezika.

»Kaj boš ti, saj vemo, kako se prilazuješ, na skrivaj pa jemlješ jabolka iz omare, saj sem te videl zadnjič, ko si bila sama v izbi. Jaz sem pa vedno povedal, če sem kaj vzel. Pa tudi Tonka je bila tepena včeraj zato, ker si ti posnela smetano z mleka. Ti si pa seveda molčala. Da te le ni sram, ko vidiš, da drug prejema udarce za tvoje grehe,« jo je zavračal Blažek.

In Rezi je bilo sram. Kako ji je našteval grehe, ta bratec Blažek, ona jih je skoraj pozabila! Res, Tonka je bila tepena, pa brez krivde. Ona je pa molčala, kljub temu, da je Tonka zatrdila, da ona ni posnela smetane.

Pozabili so na orehe, in ko se je mati vrnila, so se spet spomnili nanje.

»Tako,« je dejala, »orehe sem spravila in gorje tistemu, ki se jih bo lotil na skrivaj! Za božič ne bo dobil niti koščke potice. Če koga zalotim, naj se pripravi na očetovo roko. Da se ne bo zgodilo kot lansko zimo, ko jih je kar zmanjkalo.«

Cez nekaj tednov je oče poslal Joška na podstrešje, naj prinese iz skrinje v kotu ovsa za konja. Joško je seveda ubogal in ko je odprl skrinjo in segel po oves, so zaropotali orehi. Prijela ga je skušnjava, da bi vsaj enega ali dva del v žep. Stal je pred skrinjo in pomislil. »Ne, ne bom,« si je dejal, »to je greh.« Ko se je vrnil v hišo, je dal očetu oves, potem je pa stopil v kuhinjo.

»Mati, jaz pa vem, kam ste spravili orehe. Veste, tako me je skušalo, da bi vzel vsaj enega, pa ga nisem, ker je grdo vzeti na skrivaj,« je rekel materi.

»Le, da te ne bo skušnjava še večkrat prišla. In glej, da molčiš pred drugimi, ker če ne, mi ne kaže drugega, ko da jih prenesem kam drugam.«

»Ne, ne bom jih vzel, obljubim vam in dam vam moško besedo, saj veste, če kaj obljubim, tudi storim,« je rekel.

Mati se je nasmejala, saj je bil Joško čisto podoben svojemu očetu. Iskren in dober, trden v svojih besedah.

Joška je imelo, da bi povedal skrivnost vsaj Tonki ali Blažku. Dostikrat je odprl usta, da bi povedal, pa se je spomnil obljube, dane materi.

Ko je neko popoldne prišel Blažek na skednj, je našel v kotu Rezi, ki je trla orehe.

»Aha, te že imam,« ji je rekel. »Pa če bodo mati opazili, bo pa spet kdo drug tepen.«

»Saj ne vem, kje so naši orehi. Te sem pa dobila pri sosedovih.«

»Lažnivka, če bi jih dobila pošteno, se ne bi skrivala tod. Pa nikar ne misli, da te bom šel zatočit, o ne, če bo kdo drug tepen, bom tudi jaz tebe, kar pripravi se.« Obrnil se je in odšel.

Pa je prišel dan očetovega godu. Takrat je mati spekla potico in bil je domač praznik. Ko je šla po orehe, se je slabe volje vrnila s podstrešja.

Pri večerji je rekla: »Iz skrinje je zmanj-

kalo orehov. Samo eden je vedel, kje so bili spravljene. Če ta sam ne pove očetu, bom pa jaz povedala.«

Otroci so se spogledali. Joško, ki je vedel, na koga merijo materine besede, je debelo pogledal.

»Da, mati, jaz sem vedel, toda niti enega nisem vzel. Saj sem vam obljubil, da ne bom. Verujte mi, da nisem,« je rekel.

»Tako, torej ti, ki sem te imel vedno za dobrega fanta, kradeš orehe. Po večerji bova še obračunala.«

Ne, oče, nisem kradel. Ne krivite me, naj bo kdor koli, ki jih je jemal, toda jaz vem, da jih nisem. Saj bi priznal, če bi bilo res, a ni, pa ne morem reči, da sem naredil to in preločil dano obljubo.«

Blažek se je spomnil, kako je zalotil Rezi, ko je trla orehe. Hotel je že povedati, vsaj da bi branil brata, a spomnil se je, da pri očetu nihče ne sme tožiti. Tako rad bi povedal, koga sumi, pa ni mogel. Pogledal je Rezi, ki je molče zajemala iz skled, kot da ni prav nič prizadeta.

Po večerji je oče ukazal Jošku prinesiti šibo. Joško jo je res prinesel in pustil, da ga je oče položil čez kolena.

»Čakajte,« je takrat rekel Blažek. »Jaz verjamem, da Joško ni kriv, ker sem videl nekoga, ki je trl orehe. Če se ta sam ne oglasi, bom pa jaz povedal.«

V tistih davnih časih...

Prav do prihoda Rimljanov so bili stari narodi mnenja, da je povsod na daljnem morju črna tema. Iz vode vsega morja, so mislili, vstaja megla, ki ne prodi skozi noben sončni žarek. Zato se stari narodi niso upali daleč ven na neznano morje, in-tudi zato ne, ker so menili, da je tudi voda gosta kot smola. Nekako do 4. stoletja pred Kr. r. pa do srednjega veka, so učenjaki mislili, da so na svetovnih morjih velike magnetne gore, ki pritegnjejo nase vse ladje, ki se jim približajo. Take magnetne gore so nato na zemljevidih tudi nakazali, poslednjičkrat v Romi, v 16. stoletju. Te magnetne gore naj bi bile v bližini afriške obale in pa na Kitajskem.

Se več ko magnetnih hribov pa naj bi bilo na morjih zlatih, srebrnih in biserih otokov. Plinij, slaven rimski prirodoslovec iz 1. stoletja po Kr. r., pripoveduje, da mu je znana zlata

gora v Indijskem oceanu, ki je sestavljena iz čistega zlata in srebra. Še v 10. stoletju so v znanstvenih evropskih spisih zatrdjevali, da je v Vzhodni Indiji gora, ki je ena sama kepa zlata. Pa tudi v Afriki, da so baje take zlate gore. Le, so dejali, da ondi te zlate gore varujejo strupene kače, ki se kakor venec ovijajo gore.

Že v zgodnjem srednjem veku so začeli govoriti o otoku blaženih. To, da so otoki, ki se nad njimi boči zmeraj vedro, sinje nebo, in kjer je vsega v izobilju, kakorkoli si človek želi. Življenje na teh otokih je baje prav takšno, kot je bilo v paradizu. Te otoke so začeli iskati v Atlantskem oceanu. Neki irski popotnik, Brandamus, je baje videl te otoke in jih je opisal v neki knjigi, ki je bila prevedena v vse evropske jezike. Evropski znanstveniki so temu verjeli in še pred 200 leti je odšla s Kanarskih otokov posebna ekspedicija, da bi poiskala blažene otoke, pa se je vrnila, ne da bi jih našla.

Srednjeveški ljudje so bili sploh bolj vraževerni kot staroveški. Tako so trdno verjeli, da živijo v Afriki ljudje, ki imajo le eno nogo, eno roko in eno samo oko in da so torej le napol ljudje. In če se ti ljudje vsedejo, jim je noga za senčnik. Pri tem pa so s to samo no-

»Tožariti pa ne pustim, to veš,« mu je oče odvrnil. »Ti hočeš morda pomagati Jošku, a tvoj trud je zaman.«

»Ali bo kaj?« je moško vprašal Blažek. Upal je, da bo krivec vsaj toliko pošten, da ne bo gledal, kako bo tepen drug namesto njega.

Rezika je bila pri vratih in je že prišla za ključko.

»Kam greš, Rezi, zdaj, ko moramo biti vsi tu?« jo je vprašal Blažek.

»V kuhinjo vendar, materi moram pomagati.«

»Aha, zdaj pa razumem,« je rekel oče in spustil Joška. »Sem pridi, Rezi, in povej: si ti jemala orehe?«

Rezika je molčala. Oče pa jo je prijel in dvignil krilec ter prislonil par krepkih s šibo. »Zdaj morda že znaš govoriti?«

»Da,« je v joku rekla, »jaz sem jih jemala.«

»In ti bi pustila, da bi bil Joško tepen? Pa te ni sram! Zdaj kradeš orehe, ko boš večja, boš postala prava tatica.«

Rezika je tisti večer precej trpela. Ko jih je dobila svoj del, se je naslonila v kot in ihtela.

»Zdaj mislim, da boš zdrava,« ji je rekel Blažek.

»Sram me je, da si mi sestra,« je dejala Tonka. »Hinavka, lažnivka, tatrica!«

Nikoli več ni Rezi kradla, in če je že kaj vzela, je povedala, da niso drugi trpeli zaradi nje. Že zaradi tega, da so jo spoštovali bratje in sestre. Uvidela je, da je greh večji, če ga zataji. Priznanje je že pol odpuščenja!

go lahko na daleč skakali, tako da so bili bolj urni kot najhitrejši konji.

Dalje so v srednjem veku verjeli, da živijo v Afriki tako majhni ljudje, da jih lahko zajee požre. V Afriki so iskali tudi ljudi s pasjo glavo. Skoraj vsi ljudje v Evropi so verjeli v pasjeglave. Pravijo, da so jih videvali v Vzhodni Indiji in v Sudanu. Marco Polo, slaven srednjeveški svetovni romar, je l. 1323 pisal s Sumatre: »Tu imajo vsi ljudje pasje glave. Dalje so govorili, da živijo ob Kaspiškem morju ljudje, ki so visoki 15 čevljev (3-4 m) in da imajo take dolge uhlje, da si jih lahko ovijejo okrog glave.

Po vsem tem vidimo, kakšne različne predstave so imeli prejšnji ljudje o obliki in prebivalcih naše zemlje. Znanstvo je odstranilo take predsodke, vendar bodo znaneci še marsikaj dobili, kar bo treba popraviti tudi še za nami.

Sončno uro si lahko narediš sam

Sicer imamo mnogo ur, ki pravilno kažejo čas, tako da je sončna ura kar odveč. Vendar je zanimivo, če imaš sončno uro in lahko nanjo pogledaš, koliko je ura. Še bolj zabavno pa je, če si tako uro sam narediš, kar je jako preprosto, le da morajo biti mere natančne in si je tudi treba kupiti kvadratno kos pločevine.

Stranice pločevine naj merijo po 15 cm. Iz tega kvadrata si izreži križ, ki so njegovi prečki široki po 3,75 cm. Navpični prečnik moraš zgoraj in spodaj prebošiti. Na vodoravnem prečniku pa mora biti natančno razdelitev na polovine in cele ure. Razdalja med celimi urami mora biti natančno 1 1/4 cm, merjeno od roba. Polovične ure pa so v sredi teh. S kakim ostrim predmetom zarežeš črtice v pločevino in to stori z ravnilom. Črtice za polovične ure morajo biti krajše in črne barve, one za cele ure pa daljše in rdeče barve. Prva ura se začne na peti črti od desne, a sem ne prište-

ješ črtice za cele ure. Od tu je na levi 12. ura in dalje na levi 11., 10., 9., 8. in 7. ura; dalje na desni od 1. ure dalje: 2., 3., 4., 5. a 6. ura odpade.

Če hočeš imeti lepo sončno uro, si z oljnato barvo (tudi črtice so z oljnato barvo — črno in rdečo — naslikane) napišeš številke. S tem pa je sončna ura tudi že storjena, le pravo obliko ji moramo še dati.

Mizar naj nam dá okroglo, leseno palico, ki ima v premeru natančno 9,5 cm. Okrog te

JASLICE

bo treba pripraviti za svete božične dni! Naj ne bo družine, kjer bi jih ne imeli, in za to poskrbite zlasti vi, otroci, ki bolj utegnate ko starši in je postavljanje jaslí sploh vaša stvar.

FANTEK V NEBESIH

TEKST IN SLIKANICE: DAGMAR KACER

47.

SVETA NOČ! NOČ CUDEZEV IN MIRU! PO ZLATIH ŽARKIH MED SINJIMI OBLAKI SE JE SPUSČAL JEZUSČEK NA ZEMLJO. ČEL ROJ ROŽNATIH ANGELČKOV JE PLAVALO ZA NJIM. KO SO STOPILI NA ZEMLJO, JE BILO TEMNO, LE KAMOR JE STOPILA JEZUSČKOVA NOGA, SE JE RAZ-LILA CUDEZNA SVETLOBA.

48.

HISIČA, KJER SO SE USTAVILI, JE BILA BORNA. POGLEDALI SO V SOBO: PRAZNA! ZATO LE HITRO NATROSITE, ANGELČKI! IN ZAŠUMELE SO PERUTNICE IN SIPALA SO SE DARILCA SKOZI OKNO.

Rojstni dan — z druge strani

Povsod obhajajo rojstni dan kot dan veselja, in tudi stari narodi so že poznali slavnosti o priliki rojstnega dne. A pri nekem trakijskem plemenu je bil rojstni dan — dan žalosti.

palice oviješ križ in sicer tisti prečnik, kjer so zarisane ure. Skozi obe luknji v podolgovatem prečniku potegneš žico s premerom 0,5 cm in oba preluknjana konca zapogneš malec kvišku. Nato pritrdiš križ na desico, ki meri v kvadratu 20 cm in je 3 cm debela. To postaviš na kak sončni prostor. Žica mora pa kazati natančno proti severu, kar določiš s kompasom. Senca žice je namesto kazalca. Z žepno uro v roki paziš, ali »gre« sončna ura prav in jo malo popraviš, če ne kaže pravilno, a nato jo prav močno pritrdiš.

TOMAŽ POKLUKAR:

Spomnil se je dobrega kosila, še bolj pa domotožja v želodcu ter se spustil naravnost v gozd. Na kolovozih ni bilo drvarjev, to je dobro vedel, saj je bil praznik. Predal se je hitrosti in se ji ves izročil. Smučti so žvižgale kot sirene, debela so švigala kakor pragovi pod lokomotivo.

Doma je pojedel tri krožnike vroče juhe, pospravil vse, kar so mu prihranili in še tisto, kar je drugim ostalo. Z Ančko sta se komaj kaj pomenila; večerilo se je, morala je na pot.

Še bo snega, moj konjiček!

Na št. Janževu je Matevž zajahal konja ter se podal zračiti nje, posejane z ozimino, da se ne bi zadušile. Rad bi pogljal konja v dir, toda sren ni držal in se mu je udiral pregloboko. Jug je zapihal in mraz je začel popuščati. Na nebu so se kupili oblaki, v gozdovih je škripal les, s Smrekovca je prihajalo komaj slišno zavijanje, ki je narasčalo in spet popuščalo.

»Še bo snega, moj konjiček, še ga bo,« ga je trepljal po tilniku, da ga je žival zadovoljno pogledala. »Ti boš vlačil les na žago, jaz pa bom v Ljubljani, kjer bom učil Majdo snuka naravnost in tepe tekoče kristijanije. Pa ti sploh nimam pojma, kdo je to Majda... Hii,

konjiček, še malo, pa boš spet doma pri jaslih. Danes ti bom jaz dal ovsal! Vso njivo je zgazil, da so zajale luknje in da je ozimina dobila zrak.

Andrej ne išče ljubezni

Pričakovali so samo še Andreja, najstarejšega sina, ki je bil kaplan, prvi gospod iz rodu Andraževih. Tako slovesno so ga pričakovali, da mati že kar ni vedela, kaj bi še storila, da bi bilo v hiši bolj čedno.

Gospod Andrej je prinesel izvrstnega vina, za mater pa rožni venec s križem, čigar les je rasel prav v Jeruzalemu. Ah, to je bil praznik za mater, ko je lahko postregla svojemu ljubemu sinu! Pri njenih prsih je pil ta Andrej, njeno pesem je poslušal v zibelki, sedaj pa je pastir, ki pase čredo z dušami. Ljubezen seje med ljudi, ti pa mu jo vračajo. Nekateri iz ljubeznijo in zvestobo, nekateri z žalitvijo in zlobo.

Andrej ne išče ljubezni, njegova dolžnost je, da jo seje. Kadar mu je težko pri sre, se zapre v svojo sobo in omli za grešnike, kadar pa mu je duša ožarjena s soncem, gre med ljudi. Danes je tako vesel in pripoveduje zgodbe, ki jih je doživel s svojimi ovčami in kostruni.

Na poli je nekoč srečal voznika, ki je kiel, ker je pogljal ves svoj zaslužek

pri vinu in kartah. Vračal se je brez beliča, doma pa ga je čakala žena, ki še za kruh ni imela. Kdo ne bi kiel? Andrej se mu ni izognil, pač pa je prisel. Načel je pogovor o konjih, končala pa sta pri modrovanju o pravici in dolžnostih. Govorila sta tudi o zaslužku in potrebah, vsak o svojih. Ko je zvonilo polno, sta že molila, ko sta se poslovila, mu je kaplan posodil denar. Vse do zadnjega mu je vrnil ob času in nikoli več ni kiel mimo cerkve. Lepo in spodobno se je odkrival.

Tak je bil Andrej. Nikogar ni odbijal, vsakogar pa je učil reda, ki ga je Bog postavil in ki je človeški družbi v prid. Tisto, kar je Matevž slišal o njem, je samo gola resnica. Je samo kulisa njegovim vsakdanjim zgodbam in zgodbicam.

Da, Matevž, kakšen si pa ti? Učiš se kakor treba, svojega »brata osla« krotiš na smučeh, tvoje srce pa pozna eno samo podobo — Majdo. Ustanovil si boš družino in boš, če Bog da, pošten odvetnik ter dober družinski oče. Takšen, kakor se spodobi za fanta, ki je odrasel pri Andraževih.

Ali ne smrdi to po sebičnosti? Ali sploh razumeš Andreja, ki se je odrekel osebnim srečam, da bi bil tuč, ki svetli drugim, ogenj, ki greje vso čredo!

Tako je premišljeval Matevž in se čutil manj vrednega. Sam zase že velja nekaj, tudi za rod Andraževih in Majdinih ne bo suha veja, več pa ne bo. Tako misli so mu rojile po glavi, ko je gledal za bratom Andrejem, ki se je peljal na sanch na postajo, od tam pa z vlakom med svoje ljudi.

Tudi njemu je počel čas. Ono z ra-

dijemskim aparatom je uredil kakor je pričakoval. Oče mu je omenil, da bi ga lahko preje vprašal, toda če je Cirilu prav, ga bo zadržal. Vso ta pa ni mala m ravno zaradi tega bi bil moral pisati za pristanek Odšel je tisočake, dodal še denar, ki ga je potreboval za življenje v mestu ter skoraj oložno gledal za sanmi, ki so tudi njega odpeljale.

Pri Andraževih je teklo spet vsakdanje življenje: čez dan delo, ki ga nikoli ne zmanjka, čez noč pa spanje ali bolj točno povedano: nabiranje moči za naslednji dan.

Zimsko slavlje v Podutiku

Matevž je zapregel spet tam, kjer je izpregel pred štirinajstimi dnevi. Božične počitnice pri Sv. Lvrencu so potekle kakor noč, ki jo prespiš in presanjaš, v mestu pa ga je čakalo vse tisto, kar je z njegovim vsakdanjim delovanjem in čustvovanjem tako tesno povezano: delo. Majda in — smučti. Da, smučti so spadle k njegovemu bistvu. Letos še in potem jih bo vrnil klub. To se pravi, tekmovalne bo vrnil, planinske na bo oddržal, da ga bodo ponesle še tu pa tam v zimsko pokrajino, ki je tako lepa. Na tekmo pa ne bo več mislil in bo samo še užival: na strminah in ravninah, v soncu in ivju, v burji in mrazu. Vse, kar daje zima, je ljubil kakor slikar barve, umetnik svojo violino, kmet zemljo, vinogradnik trto.

Za sv. Tri kralje je spet snežilo, potem pa je pritisnil tako strupen mraz, da je drevje nekako in so se po Savi etekte debele plošče ledu. Ljudje so se stiskali k pečem ter posedali po kavarnah, mla-

dina je pritisnila na Golovec, kjer ni ostalo niti za ped nepoteptanega snega.

Matevž se je pripravljaj na tekme. Tu pa je res učil Majdo kristijanije in jo je podžigal, ko je padala, še bolj pogosto pa jo je odpeljal na samotno pol, jo pobožal po lasih in ji voščil srečno popoldne. »Moram na delo veselo, ji je dejal, ona pa je razumela, da trenira. Zal ji je bilo, da je ostala sama, je pa bila tudi ponosna na fanta, ki bo spet zmagal. Še na misel ji ni prišlo, da bi bil lahko kdo drugi hitrejši od njenega, zastavnega Matevža. Saj je bil za glavo višji od nje, močnejši pa tako, da jo je lahko metal v zrak kakor triletnega otroka.

Bili so krasni sončni dnevi. Na smrekah ni bilo več belih blazin in oblog, vse je odnesel veter, kar pa je ostalo, so polizali sončni žarki. Snega na zemlji pa se niso prav lotili. Res, ni bil več lahek kakor pena, pač pa se je sesedel in dobil trdo skorjo. To se je poznalo smučarjem, ki so dobivali zagorelo polt, nekateri pa so imeli po obrazu ali rokah tudi praske, ki so jih dobili na hravem srenu. Beta poljana se je »stara« čez dan jo je sonce kaj malega vzele in jo za prst ali dva omehtalo, vsako jutro pa je spet cvetela v ivju.

Matevž jo je mahnil navadno čez Golovec na Orle, rad pa je švigal tudi po Barju. Le redkokdaj sta se srečala z Janezom, zakaj ta je hodil pod Toško želo, nekajkrat pa je bil tudi na Gorenjskem. To sta oba čutila, da se bosta v nedeljo po svečnici resno spogledala. Oba sta bila tudi prepričana, da se bosta postavila pred Majdo. Naj vidi Majda, kdo je močnejši!

(Nadaljevanje pojutirnjem.)

A. Fogazzaro:

63

Palača ob jezeru

»Nikakor nisem mogla vedeti vseh teh stvari,« je dejala. »Nisem sicer razumela vsega, a vam verjamem. Ko bi vedeli, kako mnenje ima oče o vas! Samo to vam lahko rečem, da ni res, da bi ne imeli prijateljev.«

Silla se je ob teh preprostih dekletovih besedah zamislila. Prijel jo je zopet za roko in dejal:

»Res verujete mojim besedam, čeprav me niste popolnoma razumeli? Imate res zaupanje vame? Tisočkrat bi žrtvoval še tako velik ugled in vso slavo, če bi mogel najti ne prijateljstvo, ampak samo...«

Editina roka je zatrepetala v njegovi. Nadaljeval je z negotovim glasom, različnim kakor navadno:

»Samo dušo. Dušo, ki bi sprejela od mene samo zase to, kar bi ustvarjal s svojim razumom in s svojim sreem. Dušo, ki bi bila zaprta za vse, razen zame in moja duša bi bila zaprta v njej. Cista bi morala biti, kakor je čisto nebo. Skupaj bi ljubila Boga in stvarstvo z nadčloveško silo. Ali bom našel tako dušo.«

Taka duša bi bila sebična,« je dejala Edit. V tem trenutku je prijel Steinegge ves zasopel in rdeč v obraz.

»Končno!« je vzkliknil. »Mislim sem, da sta se spravila na kako drevo. Tekal sem po drevoredu gor in dol kakor lovski pes.«

»Odpusti mi, očka,« je nežno dejala Edit, se oddaljila od Silla in se oprijela očetove roke. »Oč, šla sva nekoliko iz gneče.«

Nežno mu je govorila v nemščini in se stiskala k njemu, kakor da bi ga hotela odškodovati in bi jo pekla vest. Ubogi Steinegge je bil ves blažen in se je opravičeval, ker ju ni dohitel prej, kakor da bi bil sam tega kriv. Silla je medtem molčala.

Precej časa so se sprehajali. Množica se je polagoma redčila. Drevoredi, vrtni in oddaljene hiše so se zakrivale z večernim mrakom. Začele so se pojavljati prve luči.

Steinegge je s svojima spremljevalcema krenil proti kavarni, pred katero je stala razkošna kočija, v kateri sta se bližali dve gospe. Silla je pozdravil. Ena izmed obeh mu je dejala z ljubkim glasom, ko je šla mimo njega:

»Ne pozabite. Po Kralju.«

»Častitam vam, dragi prijatelj,« je dejal Steinegge.

»Čemu?« je prezirljivo vprašal Silla. To je gospa Julija De Bella, zoporna pariška lutka. Nikdar ne grem k njej. Če bi vedeli, kako sem jo spoznal. Nek moj prijatelj, ki študira v Berlinu, mi je poslal nekaj pesmi, obenem pa je poslal tej gospi nekaj knjig in slik. Pomotoma je tudi knjižica, ki je bila namenjena meni, prišla v njene roke. Nekoga dne, ko sem šel s teto Pernetti po ulici, sva jo srečala. Teta jo je poznala in začela z njo klepetati. Ko sta se že nekaj časa pogovarjali, se je teta končno spomnila in me predstavila. Tedaj mi je gospa De Bella dejala, da ima nekaj zame. Začuden sem jo pogledal. Saj ste spisal knjigo »Sanjee?« Se bolj sem se začudil. Tedaj mi je v smehu povedala o knjižici, ki mi jo je poslal prijatelj in ki je prišla v njene roke. V knjiži je bil listek, kjer mi je prijatelj pisal, naj mu pošljem en izvod svoje knjige »Sanjee«. Povabila me je, naj pridem k njej in res sem v

decembru bil parkrat pri njej. Pozneje pa nisem šel več. Danes pa mi je pisala, da želi govoriti z menoj in da naj pridem k njej po gledališki predstavi.«

Silla je pripovedoval vse to s takim ognjem, kakor da bi se hotel opravičiti zaradi tega znanja.

Sedli so k mizi pred kavarno. Svetilke v bližini se niso bile prižgane in mize so bile prazne. Kavarna pa je bila razsvetljena in v notranjstvi je bilo zelo živahno. Steinegge je začel pripovedovati o znanju, s katerim je prej govoril in ki ga je spoznal v Romuniji. Nato je začel pripovedovati o svojih doživljajih iz one dobe. Silla je pogostokrat pogledoval Edit in poslušal njenega očeta. Vsebinsko k njemu je bil kakor pobarvana z zvoki, od katerih pa mu niti eden ne ostane v spominu.

Steinegge je kar naprej pripovedoval o svojih spominih. Ko je pripovedoval o nekem smešnem dogodku iz Carigrada, se je nenadoma zasvetila bližnja obcestna svetilka in osvetlila Editin obraz.

Bila je silno bleda in resna in ni gledala očeta. V tem trenutku se je zdržnila in ga začela poslušati s toliko pozornostjo, da se je videlo, da je prišla. Silla je to opazil in neka čudna sladkost mu je napolnila srce.

Ko je pozneje spremljal domov očeta in hčerko, so med potjo le malo govorili. Ko so se postavljali, je ponudil Editi roko, ona pa se je nekaj časa obotavljala, nato mu jo je podala, a jo je takoj zopet umaknila. Komaj je še slišal bučne Steineggejeve pozdrave. Kar nerad je odšel; kljub temu pa si je želel samote. Odšel je počasnih korakov in s sklonjeno glavo ter gledal v domišljaji pred seboj Editin bledi obraz in njene oči, kakor jih je videl v trenutku, ko je nenadoma zasvetila

obcestna svetilka. Razmišljal je o vsem, kar sta govorila, o vsaki njeni besedi, o vsaki njeni kretnji. Ničesar določenega ni mogel sklepati iz vsega tega. Gledal je svojo roko, kjer je počivala njena ročica in ta spomin ga je kar omamljal. Ne da bi se zavedal, je krenil proti sredini mesta. Po ulicah in v trgovinah je bilo vedno več luči. Po cestah je bilo vedno več ljudi in kočij. Dvignil je glavo in pospešil korak. Kmalu se je znašel sredi množice.

II.

Silla je to noč slabo spal. Šele proti jutru je trdno zaspal in se zbudil zelo pozno. Skozi okno je prihajala sivkasta svetloba. Deževalo je.

Cutil se je utrujenega, kakor da bi ne bil počival, ampak hodil vso noč. Nekaj časa je obsedel na postelji in gledal sivo, dolgočasno nebo, svetlikajoče se strehe, skozi gost pajčolan dežja, ki je šumel po strešni opeki.

Gledal je, ne da bi kaj mislil, ali bolje, njegove misli so se podile neurejene, brez nadzorstva volje. V arcu pa je čutil nekaj, česar prejšnji večer ni bilo. Bila je neka neznana bol, ki je postajala vedno močnejša. Kolikor bolj živo si je začel predstavljati Editino podobo. Boleč dvom ga je razjedal. Sivi oblaki so poznali njegovo bol in dež je neprestano ponavljal:

»Jokaj, jokaj, ne ljubi te, ne ljubi te.«

S težavo se je ubranil misli, da se je tudi Edit spreminila od prejšnjega večera kakor vreme, da so noč, sen in druge misli zatle v njej nagnjenje, ki se je komaj porajalo, če je to nagnjenje sploh bilo resnično ali si ga ni le on domišljal. Še danes bo šel k njej in ji nesel svojo knjigo, ki jo ji je obljubil. Kako ga bo sprejela?

Nove metode preizkušajo

Nogometni sodnik naj bi dobil oder, kakršnega vidimo na teniških tekmah. Ali je metoda Szabo preveč naporna? — Električni floret

Sedaj, ko je konec sezone mnogoterih vrst športa, se oglašajo sestavljalci tabel, ki delajo letne obračune, lestvice in razpredelnice; moram vas pa vnaprej pomiriti, da tokrat ne bomo govorili o številkah, temveč o drugem poglavju aktualnih športnih pogovorov na koncu sezone. Veliko čitamo o metodah treninga, o sistemih in reformah. Čisto razumljivo: šport je področje,

ki je še vedno mlado in v katerem je še marsikaj, kar se bo dalo izboljšati.

Velik dogodek v italijanskem državnem nogometnem prvenstvu pomenijo uspehi, katere je žel Livorno vse do 10. kola. Doslej se še ni zgodilo, da bi se moštvo, ki je uživalo v razredu najboljši glas povprečnosti, povzpelo v tako kratkem času na vrh in ogrožalo najboljšo mesto klubom, ki imajo nekako vizitko v rokah za prvo, drugo ali tretje mesto. Zato ni čudno, da je bilo veliko govora o igri Livorna. Ni pa v tej igri kaj posebno novega; bistvena odlika Livorna je povezanost enajstorce in dobra zasedba na vseh mestih. Ne gre torej za nov sistem, temveč za izvrstno metodo treninga in za pravično izbiro igralcev.

V nogometnem prvenstvu B razreda si je dovolil Marchese Ridolfi presenetljiv poskus reforme sodniškega udejstvovanja. Kakor znano, vrši sodnik svojo dolžnost vedno v sredini »dogajanja« in spremlja žogo s polja v polje. Marchese Ridolfi pa preizkuša nov način sojenja: glavnega sodnika postavlja na stransko linijo, oba stranska sodnika pa na nasprotno stran. Tako naj bi imel nogometni sodnik boljši pregled nad igro. Pri novem poskusu gre tudi za to, da bi dobil sodnik svoje stalno vzvišeno mesto, podobno, kakor ga ima sodnik pri teniških tekmah. »Naloga, ki jo je prevzel Marchese Ridolfi, je vsekakor tvegana; morali bomo počakati, da bo zbral izkušnje novega načina presoje in da bo vzela komisija nogometnih strokovnjakov njegov predlog v pretrës.

V lahkoatletskem taboru razpravljajo še vedno o »metodi Szabo«. Precej glasov se je dvignilo za, precej pa tudi proti. Szabo je madžarski prvak v tekih na srednje proge, ki je preteklo sezono poučeval italijanske lahkoatlete. Za njegovo metodo je značilno, da zahteva od svojih učencev izredno trdo in naporno delo. Szabo je v nasprotju z nekaterimi nordijskimi športnimi učitelji, ki zagovarjajo postopno stopnjevanje telesne zmogljivosti na podlagi dolgoletnega

športnega udejstvovanja. »Metoda Szabo« pa je sezonska in skuša postaviti v enem samem letu najboljše rezultate. Nikdo ne more odrekati Szabu, da ni imel letos uspeha z atletki, ki so trenirali po njegovi metodi. Čeprav letos ni bilo kaj več mednarodnih tekem, so dosegli Italijani šest novih državnih rekordov v lahki atletiki. »Metoda Szabo« se je torej obnesla.

Tudi v sabljaškem taboru imajo strokovnjaki dovolj snovi za zanimive debate. O Dinu Tastelliju smo že poročali, da je izumil napravo, ki kaže zadetke pri sabljanju s pomočjo elektrike. Izum je že starejšega izvora, sedaj pa gre za njegovo izboljšanje. O italijanskem modelu poročajo, da ni več tako okoren in težak, kakor je bil oni, ki so ga preizkusili za časa berlinske olimpiade. Čez zimo bodo imeli sabljači priložnost, da bodo preizkusili nov model električnega floreta. Če se bo poizkus obnesel, bo v bodoče presoja na tekmah precej enostavnejša in zanesljivejša.

Šport v kratkem

Jesenjski boksarji so gostovali na Dunaju. Razmah boksarskega športa na Jesenicah, ki ga zasledujemo že nekaj let, je privedel preteklo nedeljo do nepričakovano lepih uspehov. Jeseničani so odpotovali na Dunaj, kjer so tekmovali proti tamkajšnji boksarski družini Floridsdorfa. Svojo premoč so pokazali Jeseničani z zmago, ki so jo odločili z 2:10 v svojo korist. Izid posameznih dvobojev je bil tale: Hintze (Fl.) je premagal Volčiča (J.); Pristov (J.) je premagal Pöpperla; Zupan (J.) je premagal Eliasa; Azman (J.) je premagal Winterja; Baloch (J.) je premagal Zoignerja. V vsem se je borilo šest parov in je od Jeseničanov podlegel samo Volčič.

Držalna sezona je v velemestih z zimskimi palačami že v polnem teku. Z Dunaja poročajo o velikem uspehu, ki ga je žela Marta Musilek ob priliki svojega nastopa na tekmah vojaških moštev Dunaja in Slovaške v hokeju na ledu. Istočasno so igrali v Pragi tekmo v hokeju na ledu med nemškimi prvaki SC Risserssee in NSTG iz Prage. Pražani so bili v prvi in drugi tretjini igre močnejši in šele v zadnjem delu se je nemškemu prvaku posrečilo, da je izenačil izid na 4:4 (1:2, 1:2, 2:0). Za točke umetnega drsanja v Pragi sta poskrbela Maxi in Ernst Baier.

ZAHVALA. Za premnoge izraze sočutja in naklonjenosti ob bridki izgubi naše nepozabne mamice, babice in tašče, gospe

Gorjan Karle roj. B'az

ter za poklonjene vence in cvetje, se vsem najiskrenejše zahvaljujemo. Posebno zahvalo smo dolžni g. vikarju Casermanu ter g. kaplanu Jamniku za tolažilne obiske v njeni boleznii, g. dr. Kačarju za zdravniško pomoč, ter vsem, ki so pokojnico spremili na njeni zadnji poti, zlasti načelniku prosvetnega oddelka g. dr. Sušniku. Iskrena hvala tudi onim, ki so počastili njen spomin z dobrimi deli. Sv. maša zadušnica se bo darovala v petek, dne 18. decembra ob 7 v župni cerkvi sv. Jakoba.

V Ljubljani, dne 16. decembra 1942.

Rodbina prof. Žitnikova.

Zahvala

Vsem, ki ste se kakor koli spomnili moje ljubljene mamice, gospe

Amalije Kočevar roj. Ogorelec

In mene v težki boli, iskrena hvala, Sv. maša zadušnica bo v soboto, dne 19. dec. 1942, ob 8 pri glavnem oltarju v cerkvi Marijinega Oznanenja,

Mila Kobalova

Zepni in namizni

KOLENDARJI BLOKI NOTEZI

vseh vrst (prodaja samo na debelo) po najnižjih cenah in v največji izbiri

Vsa knjigoveška, kartonažna in galanterijska dela

„KARTON“ d. o. o. LJUBLJANA KOLODVORSKA 3

DARMOL

Il miglior lassativo
najboljše odvajalno sredstvo

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Delavniki: 15.30, 17.30. Sloga od 14 dalje, nedelje in prazniki: 10, 13.30, 15.30, 17.30. v kinu Union je matineja ob 10.30.

Odličan planinski film, privlačne in globoke ljubljenske vsebine. — Smučanje, sport!

Pomladne vode

Igralec GINO CERVU, MARIELLA LOTTI
Krasni naravní posnetki

KINO MATICA — TEL 22-41

Ki bi verjet, da se zalubi dekle tudi v strahove? To vam pokaže zabaven, humorističen film

Hiša strahov

V glavni vlogi: Luis Sandrini, Alicia Vignoli

KINO SLOGA — TEL 27-30

Zgodba na sedmu kupljenega dekleta — prvotna komedija — odlične pevske točke

Dekleta za možitev

V glavni vlogi: Zita Szelezky — Janos Sardy
KINO UNION — TEL 22-21

Edgar Wallace:

27

Skrivnost skrivljene sveče

Roman

»O, ne,« je dejala postrežnica. »Miss Belinda je previzoka za takega človeka. Miss Belinda je prava gospa, če je sploh kje katera.«

»In koliko je stara ta zanimiva deklica?« je vprašal radovedno T. Ks.

»Devetnajst,« je odgovorila dekle in komisar, ki si je predstavljaj Belindo v kratkem, nagubanem krilu z dolgimi kitami in še pegasto deklico z dolgimi nogami in s topim nosom, je bil ponižan. Postrežnica je napravil pridigo o nedotakljivosti tuje lastnine, ji poravnal plačo, ki so ji jo dolgovali za tri mesece, — v resničnost njene izjave ni dvomil — jo odpustil ter ji še naročil, naj se vrne k Bartholomewovim, pospravi svoje blago in naj odide iz službe.

Ko je dekle odšlo, je T. Ks. sédel, da bi premislil položaj. Lahko bi obiskal Kara, ki je izrazil svoje obžalovanje in bi bil nemara ponižnejši ter mu dal zadoščenje, a se je le premislil. Mansus ga je čakal in se z njim vrnil v svojo uradno sobico.

»Ne vem, kaj naj napravim,« je rekel obupan.

»Če bi mi mogli pojasniti to Karovo zadevo, bi vam lahko kaj svetoval,« je rekel Mansus.

T. Ks. je zmajal z glavo.

»In prav tega vam ne morem pojasniti,« je odvrnil, sédeč na Mansusovo mizo in si prižgal cigaro.

»Skoraj bi se odločil, da bi ga obiskal,« je rekel čez trenutek.

»Zakaj mu ne telefonirate?« je vprašal Mansus. »Prav iz svoje sobe ima direktno zvezo, in je pokazal na majhen telefon v kotu pisarne.

»O, torej je le pregovoril komisarja, da mu je dovolil zvezo, kaj ne?« je rekel T. Ks. in stopil k telefonu in nekaj časa vtrel slušalko ter že hotel klicati, a se je premislil.

»Bolje, da ne,« je rekel. »Jutri ga obiščem. Ne upam, da bi mi zaupal kaj o lady Bartholomewovi, ko mi ni maral nič povedati o ubogem Lexmanu.«

»Mislim, da nikdar ne izgubite upanja glede vrnitve gospoda Lexmana,« je smejše še pripomnil Mansus ter urejeval nov blok pivnikov.

Preden mu je utegnil T. Ks. odgovoriti, je potrkalo na vrata in vstopil je neki vojak v uniformi ter pozdravil Ta. Ksa.

»Pravkar so poslali gospod, iz vašega urada to nujno pismo. Rekel sem, da ste mogoče tukaj.« In je oddal poslano komisarju. T. Ks. je vzel pismo in pogledal natipkani naslov, na katerem je bilo dostavljeno: »Nujno« in »V roke«. Vzel je tenko jekleno rezilo za papir s pisalne mize in odprl ovitek. Pismo, ki je obsegalo tri ali štiri strani, ni bilo tipkano, temveč pisano z roko.

»Dragi T. Ks., se je začelo in pisava se mu je zdela znana. Mansus, ki je opazoval komisarja, je videl, kako se je njegovemu predstojniku nagubalo čelo v presenečenju in začudenju, videl je, kako so se mu vzboliče obrvi in kako je prevzel odprl usta, videl, kako je obrnil list, da bi pogledal podpis, in potem...

»Tisoč vragov,« je vzkliknil T. Ks. in se oddahnil. »John Lexman mi piše!«

Roke so se mu tresle, ko je obračal gosto popisane strani. Pismo je bilo datirano še isti popoldan. Naslov je bil označen samo z besedo »London«.

Dragi T. Ks.!

Ne dvomim, da Vas s tem pismom ne presenetim, ker je večji del mojih prijateljev mislil, da sem odšel in se ne bom več vrnil. K sreči ali nesreči pa ni tako. Kar se tiče mene, bi sicer lahko želel kaj takega, a ne maram vzbujaati občutka žalosti, ko se res pristrno veselim ob misli, da Vas bom spet videl. Oprostite površnosti tega pisma, a prišel sem prav ta trenutek in pišem iz hotela »Charing Cross«, kjer pa ne stanujem. Svoj naslov Vam pošljem pozneje. Prevoz je bil zelo težaven, zato oprostite, ako se Vam bo zdelo pismo nekoliko zmedeno. Gotovo Vam bo težko, ako Vam povem, da je moja žena umrla. Umrla je v inozemstvu pred šestimi meseci. O tem ne maram na dolgo govoriti, zato mi oprostite, ako Vam ne povem nič drugega.

To moje pismo je predvsem uradnega značaja. Mislim namreč, da sem še vedno obvezan nastopiti svojo kazen. Zato sem sklenil, da se še nocoj javim oblasti. Nekoč ste imeli sijajnega kolega v nadzorniku Mansusu, pri katerem bi se, ako se Vam zdi primerno, kar upam, zglasil ob 10.15. Vas pa, dragi T. Ks., ne bi želel zaplesti v svojo zadevo in Vam bom zelo hvaležen, če mi dovolite, da bi opravil vse Mansusa.

Vem, da me ne čaka huda kazen, ker je bilo pomiloščenje podpisano na večer mojega

pobega. Ne bom Vam imel kaj dosti pripovedovati, ker ni v preteklih dveh letih ne trohe takega, česar bi se rad spominjal. Prestala sva mnogo hudega in smrt je bila usmiljena, ko mi je vzela mojo drago.

Ali vidite kdaj kaj Kara? Opozorite Mansusa, naj me čaka med deseto in deseto in pol in naj da stražniku v veži navodilo, da bom prišel lahko takoj v njegov urad.

S pristranimi pozdravi sem Vam, moj dragi, iskreno vdani

John Lexman.

T. Ks. je pismo dvakrat zapored prebral in oči so se mu zameglele.

»Uboga gospa,« je tiho vzdihnil in dal pismo Mansusu.

»K Vam pride, ker noče izrabljati v svoji zadevi mojega prijateljstva. Pa bom tudi jaz prišel.«

»Ali je potreba za to kakih posebnih uradnih navodil?« je vprašal Mansus.

»Nič, nobenih formalnosti,« je odgovoril živahno T. Ks. »Jaz bom poskrbel, da dobim pri notranjem ministru potrebno pomiloščenje, kar mi je že tako pisemno obljubil.«

In se je vrnil v Whitehall, ves zamišljen v zapletene in pomembne dogodke dneva. Bil je oster februarjski večer z mokrim metežem in z vzhodnikom, ki je kar rezal in pihal skozi težki plašč do kosti.

Pred vhodom je nekdo stal. Morala je biti ugledna oseba — neka bolj majhna, čokata gospa, oblečena v bobrov plašč s smešnim klobukom.

»Kaj je?« jo je vprašal T. Ks. začudeno. »Ali ste hoteli vstopiti?«